

ובכן צדיקים יראו וישמחו

עבודת השמחה
בשילוב עבודת היראה
בימי ראש השנה הקדושים

נשך בסיעתא דשמיא ע"י
ישראל שלמה
בן אבנר דרב מאיר שלמה זצ"ל

©

כל זכויות ההדפסה שמורות

למכון 'תורה ודעת'

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, להמחזיז, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני אופטי מכני או אחר, כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט, בין ארץ בין בחו"ל.

הפצה ראשית:

מכון 'תורה ודעת'

052-761-31-48

ובכן צדיקים יראו וישמחו

עבודת השמחה בשילוב עבודת היראה בימי
ראש השנה הקדושים

אחד הדברים אשר מתחבטים בהם יראי השם וחושבי שמו, החפצים לעבוד את קונם בכל ליבם ובכל מאודם, היא האם יום ראש השנה הינו יום שמחה, מפני שהינו יום חג, כמו שנאמר עליו (תהילים פא ט): תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו, או שמא כיון שראש השנה הינו יום הדין של כל השנה כולה, אשר בו כל הברואים עוברים לפניו כבני מרון, ומשום כך הינו יום של יראה וחרדת הדין בלבד, והשמחה אין מקומה כלל ביום ראש השנה, ועל כך נאמר במשלי "לכל עת וזמן לכל חפץ, עת לרקוד, ועת לבכות".

והנה פסקו רוב הראשונים, שבראש השנה ישנו חיוב לשמחה, כמו בשאר החגים והמועדים, מפני שהתורה קראה ליום ראש השנה חג, כמו שנאמר (תהילים פא ט): "תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו", ולכן ישנו חיוב לשמחה בו כמו בשאר החגים והמועדים, כמו שנאמר "ושמחת בחגיך והיית אך שמח".

ובכן צדיקים יראו וישעחו

וכאשר אנו מתבוננים בדבריהם של גדולי הדורות, אנו רואים שלא זאת בלבד אלא שראש השנה הינו יום אשר הוא מקור השמחה של כל השנה כולה, וזאת מכמה טעמים וסיבות, אשר העיקרי שבהם הוא מפני שהיראה והשמחה הולכות תמיד שלובות אחת בחברתה, וככל שתגדל היראה אצל האדם כך תגדל שמחתו ביתר שאת וביתר עז. ולכן כיון שיום ראש השנה הינו מקור היראה של כל השנה כולה, לכן על פי פנימיות הדברים, יום ראש השנה הינו גם מקור השמחה של כל השנה כולה.

ולא זאת בלבד, אלא כתבו גדולי הדורות, שאחד מעיקרי הדין אשר דנים ובודקים אות האדם בימי ראש השנה, היא על מידת שמחתו של האדם, האם שמו כראוי בקיום המצוות או שמוא קיימם מתוך הרגל ומתוך עצלות ועצבות, כמו כן בודקים כל אחד האם היה שמוח בחלקו ובגורלו וקיבל את כל מאורעותיו בשנה החולפת מתוך שמחה ומתוך אמונה שלימה שהכל לטובתו, או שמוא לא קיבל את מה שאירע לו מתוך שמחה ואמונה שהכל בוודאי רק לטובתו אלא היה עצוב וזועף על מר גורלו במשך כל השנה שעברה.

ולכן בימים אלו של ראש השנה, שומה עליו להתחזק ביתר שאת וביתר עז ראשית כל במידת השמחה,

ובכן צדיקים יראו וישעחו

הן בעשיית המצוות מתוך שמחה גדולה וטוב לבב, והן בשמחה גדולה במשך כל היום כולו, ובקבלת כל מאורעותיו בשמחה, ומתוך אמונה שלימה שכל מה שעובר עליו ומתרחש עימו בכל עת ורגע הכל בוודאי אך ורק לטובתו, בזה ובבא.

והנה צריך להתבונן בכמה שאלות המתעוררות בכך לכל אהר ואהר.

א. כיצד צייתה התורה לשמוח בראש השנה, והרי מי יכול לשמוח בשעה נוראה זו שבה המלך יושב על כסא דין ודן את כל באי עולם, וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, והאדם אינו יודע היכן הוא נכתב? וכיצד אפשר לשמוח ביום דין, אשר מי יצדק לפניו בדין?

ב. מדוע אמרו עזרא ונחמיה לעם ישראל שישמחו ולא יתעצבו בראש השנה (נחמיה ח ט), והרי זה יום הדין שיש לעשות בו תשובה בלב נשבר?

ג. לאחר מכן, נאמר בנביא (נחמיה ח), "וילכו כל העם לאכול ולשתות, ולשלח מנות, ו"לעשות שמחה גדולה", כי הבינו בדברים אשר הודיעו להם", וצריך להבין, איזה דברים הם לימדו את עם ישראל, שהבינו מה שלא ידעו לפני כן, אשר גרם להם "לעשות שמחה גדולה" בראש השנה.

ובכן צדיקים יראו וישמחו

- ד. מדוע וכיצד מידת השמחה משולבת תמיד עם מידת היראה אחת על רעותה ?
- ה. מדוע עיקר הדין על האדם הינו על שמחתו במצוות, ושמחתו בחיי היום יום?
- ו. כיצד אנו מברכים את ברכת שהחיינו, על יום הדין והמשפט?
- ז. מדוע יום ראש השנה שהוא יום הדין, הינו מקור כל השמחה של כל השנה כולה?
- ח. מובא בספרים הקדושים שראש השנה נקרא "יומא דצלותא", כי כל השנה כולה תלויה בתפילות שמתפללים ביום זה, וצריך להתפלל בו את כל התפילות בכוונה גדולה ועצומה, ולבכות בו הרבה כנער הבוכה לפני אביו. ואם כן כיצד אפשר לשוב ולשמוח בו.

על כל זאת ועוד במאמר הבא שלפניכם

הנה פסקו רוב הראשונים, שבראש השנה ישנו חיוב לשמוח, כמו בשאר החגים והמועדים, מפני שהתורה קראה ליום ראש השנה חג, כמו שנאמר (תהלים פא ד) "תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו", ולכן ישנו חיוב לשמוח בראש השנה כמו בשאר החגים והמועדים, כמו שנאמר "ושמחת בחגיך והיית אך שמח".

ובכן צדיקים יראו וישעחו

ולכן אף שראש השנה הוא יום הדין, ויש לעשות בו תשובה שלימה, ולהתפלל בו בכוונה עצומה מאד מתוך שברון לב, ולבכות בו הרבה, כי כל השנה כולה וכל מאורעותיה תלויים ועומדים, בתפילות הקדושות והנוראות שמתפללים בימים אלו, ותפילות אלו כוחם גדול ועצום, להעלות את כל התפילות של כל השנה, שנאמרו ללא כוונה הראויה, כמובא בספרים, אף על פי כן צייתה אותנו התורה לשמוח ביום זה, ולהתפלל ולעשות תשובה שלימה, מתוך ביטחון, שיקבל ה' יתברך ברצון את תפילתו, וירצה את תשובתו בימים קדושים אלו.

וכן פסק בשו"ת הגאונים (סימן פ"א), שמשום כך אין נושאים נשים בראש השנה, כי אין מערבין שמחה בשמחה.

וכן פסקו הרא"ש (ראש השנה פרק ד סימן יד), והרשב"א (שו"ת הרשב"א ח"ד סימן סד) שאסור להתענות בראש השנה כי הוא יום טוב, וכן פסקו הריב"ש והרמב"ם, ועוד הרבה ראשונים ואחרונים. (הו"ד בספר חזון עובדיה יא), וכן האריך בעל השאגת אריה (סימן קב).

וכן פסק החתם סופר (הגהות לשו"ע סימן תקצ"ז), שיש חיוב לשמוח בראש השנה, והביא ראיה לכך מלשון המשנה (רי"ה כ"ב): "יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת", מכך שהוסיף התנא וכתב "יום טוב של ראש השנה", וכן פסק רב אחאי גאון (פרשת חיי שרה).

ובכן צדיקים יראו וישעחו

וכך פסק השולחן ערוך (סימן תקצו סעיף א): אוכלים ושותים
ושמחים ואין מתענין בראש השנה, וכתבו הב"ח, והמשנה
ברורה, וכף החיים, שהטעם לכך הוא משום מצוות "ושמחת
בחגך" שיש בראש השנה.

וזאת על פי מה שכתבו חז"ל (בירושלמי ובמודרש), שכל האומות
כאשר יש להם משפט הם לובשים בגדים שחורים כי
אינם יודעים מה מה יעלה בדינם, אבל עם ישראל אינם
כך אלא אף על פי שיש להם משפט ודין בראש השנה,
הם מסתפרים בערב ראש השנה, ולובשים בגדים לבנים
בראש השנה, ואוכלים ושותים ושמחים בראש השנה, כי
הם בטוחים בחסדו יתברך שיעשה להם נס, ויוציא לצדק
דינם ויזכו להכתב לשנה טובה ומתוקה.

וכן נפסק בשולחן ערוך (סימן תקפא סעיף ד): מכבסין ומסתפרין
בערב ראש השנה.

וכך אמר הנביא נחמיה לעם ישראל בראש השנה, אשר
זאת מצוה מדברי קבלה (נחמיה ה'): "ויאמר להם, לכו אכלו
משמנים, ושתו ממתקים, ושלחו מנות לאין נכון לו, כי
קדוש היום לאדונינו, ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם".

ופירש האבן עזרא - השמחה היא תעוז אתכם אם
תקיימוה, כי כן כתוב ושמחת בחגך.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

ובמצודת דוד פירש - שמחת יום טוב שהיא שמחה של מצוה, היא תתן לכם עוז ותעצומות.

כלומר שבכך שעשה הקדוש ברוך הוא את יום הדין של ראש השנה, ליום חג ויום טוב, אשר מצוה וחיוב לשמוח בו, הוא רצה להודיענו בכך, רצוני שתדעו, שכל הדין והמשפט הגדול אשר יש ביום זה, הכל הוא רק לטובתכם ולמענכם, ואם תפשפשו במעשיכם ותשובו בתשובה שלימה, תכתבו ותחתמו לשנה טובה ומתוקה, כי האב רוצה רק לזכות את בנו, וכל המשפט והדין הוא רק לטובתכם ולמענכם, ועל ידי שתתבוננו בגודל אהבתי אליכם, תעשו תשובה מאהבה, אשר על ידה כל עוונותיכם יתהפכו לזכויות, ואף לא תזכו לכך אלא תעשו תשובה מיראת העונש בלבד, שוב אמחול לכם, ואזכה אתכם בדין ובמשפט הגדול והנורא שיש ביום זה.

ולכן אל תתאבלו ואל תתעצבו בראש השנה, אלא תשמחו בו, ותתענגו בו, "אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי קדוש היום לאדונינו", וזאת מתוך ביטחון גמור בחסדי ה' הגדולים, וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה, פרק ז הלכה ד), "ואל ידמה אדם בעל תשובה, שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאים שעשה, אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם", ולכן

ובכן צדיקים יראו וישעחו

אל תתעצבו כלל ביום זה, אלא תעשו ביום זה תשובה מאהבה, מתוך שמחה גדולה, ותאכלו ותשתו ותשמחו בו, ותבטחו בי, וברוב חסדי, שאכתוב ואחתום אתכם לשנה טובה ומתוקה.

וכתבו גדולי הדורות זיע"א, כמה טעמים נפלאים למעלתה העצומה של השמחה ביום ראש השנה, אשר חלקם על פי תורת הנגלה, וחלקם על פי סודם של דברים.

טעם ראשון – עיקר הדין בראש השנה - הוא על קיום המצוות בשמחה כל השנה

כתב הזוהר הקדוש (פנחס דף רל"א), שעיקר הדין והמשפט בראש השנה, הוא על כבוד השם יתברך - כמה האדם נזהר לכבד את קונו במשך כל השנה, וכיצד כיבדו ובמה כיבדו, וכך בודקים את כל מעשי ה' ותחבולתיו האם יש בהם כבוד ה', והאם כוונת האדם במעשיו הוא למען שמו יתברך או לאו.

וכתבו גדולי הדורות זיע"א, (הבעל שם טוב זיע"א - כתר שם טוב ח"ב, והחתם סופר - ח"א עמוד פ, והתפארת שלמה - ליקוטים ליום כיפור, ועוד), שכיון שהפגם הגדול ביותר בכבודו של המלך, והזילזול הגדול ביותר שיכול להיות במלך, הוא לשרת אותו ולעבוד אותו מתוך הכרח ומתוך עצבות ועצלות, לכן בראש השנה בו בודקים את האדם האם הוא מכבד את קונו כראוי, דבר

| ובכן צדיקים יראו וישעחו |

ראשון, בודקים כיצד הוא עובד את השם האם הוא עובדו מתוך שמחה וטוב לבב. או לאו חס ושלום.

כי עיקר כבוד ה' יתברך הוא על ידי קיום המצוות מתוך שמחה, וכאשר האדם אינו מקיים את המצוות מתוך שמחה, הוא מזלזל בכך בכבוד השם יתברך.

כמו שביאר הגאון ר' חיים מבריסק זצ"ל, את הטעם שהחמירה התורה וכתבה שכל הקללות הנוראות הכתובים בפרשת כי תבוא, הינם רק בעוון שאין מקיימים את המצוות מתוך שמחה, כמו שנאמר (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה, ועבדת את אויבך, וזאת מפני שכאשר האדם עובד את אדונו שהוא אוהב אותו, הוא עושה את כל עבודתו מתוך שמחה גדולה, אבל כאשר האדם עובד את אויבו, הוא עושה את כל דבריו ואת כל ציוויי מתוך עצבות ועצלות, ולכן כאשר האדם מקיים את מצות השם ללא שמחה וחדווה, הרי הוא נראה בכך כאדם העובד את אויבו חלילה, ולכן כתבה התורה שעונשו הוא שיעבוד את אויבו.

מי נכתב בספר החיים בראש השנה

וכן כתב החתם סופר זיע"א (דרשות חתם סופר - חלק א עמוד פ), שבכל השנה כולה השם יתברך דן את האדם בכל יום

ובכן צדיקים יראו וישמחו

ויום, כמו שנאמר "לרגעים תבחננו" (ר"ה טז), אבל בכל השנה הקדוש ברוך הוא אינו רוצה לבדוק בגנזי נסתרות לבבם של עם ישראל, אבל בראש השנה שהוא יום הדין של כל השנה כולה, השם יתברך בוחן בגנזי נסתרות, כמו שנאמר "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם", ועיקר הבדיקה שבדק השם יתברך היא, האם האדם עבד אותו בשמחה במשך ימות השנה או לאו, ומי שעבד את ה' ללא שמחה אלא עשה את כל המצוות כמצוות אנשים מלומדה ללא חיות ושמחה, הוא נחשב כמות ללא חיות, כי נבראים ממעשיו מלאכים ללא חיות ונשמה, ואילו העובדים את השם בשמחה הם נחשבים כחיים כי נבראים מעבודתם מלאכים עם חיות ונשמה.

וזה כוונת דברי חז"ל (ראש השנה לב) שבראש השנה ספרי חיים וספרי מתים נפתחים לפניו, שפירושו הוא שבראש השנה בודקים במרום מי עבד את השם בשמחה ובטוב לבב כל השנה כולה, אשר הוא נכתב בספר החיים, כי בעבודתו הוא ברא מלאכים עם נשמה וחיות, ומי לא עבד את השם בשמחה במשך כל השנה אשר הוא נכתב בספר המתים, מפני שבעבודתו הוא ברא מלאכים ללא נשמה וחיות החשובים כמתים.

מדוע אין אומרים הלל בראש השנה - להודות ולהלל להשם על כל השנה

ועל פי זה ביאר החתם סופר את הטעם לכך, שכאשר תמהו המלאכים ושאלו, מדוע אין אומרם שירה והלל בראש השנה ויום הכיפורים, על הנס הנפלא הזה שהשם בחר בעם ישראל מכל העמים, וגם לאחר שנות גלות כה ארוכות עדיין ישראל עובדים את השם יתברך ומקיימים את כל המצוות.

וצריך להבין לכאורה, מה הטעם שעם ישראל אינם אומרים שירה בראש השנה, להודות ולהלל להשם יתברך על כל השנה כולה שזכו לקיים בה את כל המצוות, ועל זה השיב הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת, שכל הדין בראש השנה, שבו ספרי חיים וספרי מתים נפתחים לפניו, הוא שבודקים בראש השנה במרום מי עבד את השם בשמחה ובטוב לבב במשך כל השנה כולה, אשר הוא נכתב בספר החיים, כי בעבודתו הוא ברא מלאכים עם נשמה וחיות, ומי לא עבד את השם בשמחה במשך כל השנה אשר הוא נכתב בספר המתים, מפני שבעבודתו הוא ברא מלאכים ללא נשמה וחיות החשובים כמתים, והנה כיון שבני עליה העובדים את ה' מתוך שמחה הם מועטים, לכן לא אומרים ישראל שירה בראש השנה, להודות להשם יתברך על כל עבודתם את השם יתברך

ובכן צדיקים יראו וישעחו

במשך כל השנה כולה, כי אין אומרים שירה על עבודה מזויפת. עד כאן דבריו הקדושים.

על ידי השמחה במצוות בראש השנה - מעלה את המצוות של כל השנה כולה

וכן ביאר בעל התפארת שלמה זיע"א (ערב יום כיפור), שכל המצוות שהאדם עושה ברצון ושמחה הם הנכתבים ב"ספר החיים", מפני שיש בהם חיות ושמחה, כמו שנאמר (ויקרא יח ה), אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, וכל המצוות שהאדם קיים וכל מה שהאדם עשה בעצבות ללא חיות, הוא נקרא ספרי מתים, ולכן הם נכתבים ב"ספרי מתים", וזה הפירוש של מה שכתבו חז"ל (ראש השנה לב ב), שבראש השנה ספרי מתים וספרי חיים פתוחים לפניו.

ומוסיף בעל התפארת שלמה זיע"א, שאם האדם זוכה לעשות מצוה אחת בשמחה, הוא מעלה ומתקן את כל המצוות שעשה ללא שמחה וחיות בכל השנה כולה, ולכן על ידי שהאדם עושה את המצוות בראש השנה מתוך שמחה וטוב לבב, הוא מעלה את כל המצוות שעשה ללא שמחה וחיות, במשך כל כל השנה כולה, ועל ידי כך הוא זוכה לצאת זכאי בדינו.

וזה הטעם שהתורה ציותה לאכול בערב יום כיפור, כי

ובכן צדיקים יראו וישעחו

בכך האדם מעלה את כל האכילות שהיו בשביל הנאות הגוף, כי אפילו שנהנה מאכילה המותרת, גם בכך ישנו פגם, ובזה שהוא אוכל בערב יום הכיפורים, הוא מתקן את כל מה שנהנה באכילתו במשך כל השנה כולה.

דבר מופלא כתב הסמ"ק מציריך (מצוה אא) שהטעם של מנהג ישראל שלובשים בגדים לבנים בראש השנה ויום הכיפורים, כי יש לחשוש שיבוא אדם חלילה לזחיות הדעת, כשיבין שהוא הולך להמליך את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כי כיצד יזכה איש פשוט והמוני כמוהו לכבוד גדול כזה להמליך את מלך הכבוד, ולכן יש מקום לחשוש אולי תזוח דעתו עליו, לכן תיקנו שילבשו בגדים לבנים כדי להזכיר לאדם את יום המיתה, ועל ידי כך לא תזוח דעתו עליו יותר מידי.

טעם שני – עבודת ההמלכה מתוך שמחה וטוב לבב

כתבו החתם סופר, והשפת אמת, שבראש השנה האדם צריך כל אחד מישראל לקבל עליו עול מלכותו יתברך מחדש, כמו שכתבו חז"ל (ראש השנה ט"ז), אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, ומפני כך האדם צריך לשמוח מאד בראש השנה, כדי להראות שהוא מקבל עליו את עול מלכותו יתברך מתוך שמחה וטוב לבב.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

זאת ועוד, הנה עיקר המלכת המלך היא קבלת עול מלכותו מתוך שמחה, כי אם אין מקבלים עליהם את עול מלכותו מתוך שמחה, אין זה נקרא בגדר של "מלך" אלא בגדר של "מושל", כמו שביאר הגאון מוילנא זיע"א, שהחילוק בין מלך למושל, הוא בכך שהמושל הוא מולך בכל כרחם של העם, אבל המלך עושה זאת מתוך רצון העם ושמחתם, כי אין מלך בלא עם, וזה ביאור הפסוק "כי לה' המלוכה ומושל בגוים", ולעתיד לבוא נאמר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה" מפני שרק לעתיד לבוא אף אומות העולם יקבלו עליהם את עול מלכותו יתברך מתוך רצון ואהבה, וכן נאמר בתפילה "ומלכותו ברצון קיבלו עליהם" ולכן עיקר העבודה בראש השנה אשר בו אנו עוסקים בעבודת מלכויות שיהא עבודת המלכותו יתברך על ידי כל אחד ואחד מישראל, היא קבלת עול מלכותו יתברך מתוך שמחה, לשמוח בקיום מצוותיו יתברך, ובעבודתו.

והנה עיקר המלכת המלך היא על ידי קבלת עול מלכותו יתברך, שזה על ידי היראה ממנו יתברך שהיא עיקר עבודת יום ראש השנה, והיא היראה הקודמת תמיד לשמחה, אשר דווקא על ידה זוכים למידת השמחה, כי המקבל עליו עול מלכותו יתברך באמת וירא מה' באמת,

ובכן צדיקים יראו וישעחו

הוא זוכה לשמחה אמיתית הבאה ממקורה העליון ממרום, כמו שכתב הזוהר הקדוש. (ח"ב רטז)

הבטחת החתם סופר - מי ישמח בראש השנה, מפני שהתורה צייתה לשמות בן, זוכה שיוציא השם לצדק דינו

כתב החתם סופר זיע"א (דרשות חתם סופר, ח"ב עמוד שנו, וח"א עמוד קצג), שמי ששמח בראש השנה אף על פי שהוא יום הדין, וזאת מפני שהתורה צייתה לשמות בן, שכרו גדול מאד, כי שעל ידי שהאדם מקיים מצוה זו ושמח בראש השנה, אף על פי שהוא יום הדין, רק בגלל שצייתה התורה לשמות ביום זה, זוכה בשכר זאת שיוציא השם לצדק דינו, כמו שאמר הנביא נחמיה (נחמיה ח') "ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם", כי השמחה בראש השנה, היא להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך, כבנים שיוציא לאור משפטינו, והשמחה הזו היא מעוזינו והיא המגינה עלינו.

והוסיף עוד החתם סופר, שכפי שמחתו בראש השנה כך יזכה לשמחה במשך כל השנה כולה, כי כתבו חז"ל שכל מצוה שקיבלו ישראל עליהם בשמחה, הם עדיין עושים אותה בשמחה, ולכן מי שמקבל עליו בראש השנה את עול מלכותו יתברך מתוך שמחה, יזכה לשמחה במצוות במשך כל השנה כולה.

על כל פשעים תכסה אהבה

וכן אמר הסבא מקלם זיע"א שכאשר האדם שמח בראש השנה בשמחת המלך שמתחדשת מלכותו בראש השנה, נאמר עליו "על כל פשעים תכסה אהבה", ובזכות כך הוא יוצא זכאי בדינו.

משל למה הרבר רומה.

משל למלך גדול, אשר מרדו בו עבדיו וכל שריו ויועציו, והדיחו אותו מארמון המלוכה, ואף שר האוצר היה ביניהם והשתתף עימם, ולאחר זמן תפס המלך את כל המורדים בו, ושב לארמון המלוכה, וגזר על כל השרים שמרדו בו גזירת מוות, והנה בהגיע יום גזר דינם, ראה המלך את שר האוצר שמח מאד, ושאל אותו לפשר שמחתו הגדולה, והרי נגזר דינו למוות על מרידתו במלכות, והשיב לו שר האוצר ששמחתו הגדולה היא, על כך שניצח המלך את אויביו, ושב לארמון המלוכה, וחזר למלכותו כבתחילה, ושמחתו כה גדולה עד שאינו חושב כלל על גזר דינו, כשראה המלך זאת, ציווה לעבדיו שישחררו אותו לחפשי, וניצל ממות לחיים.

וכך גם כאשר האדם שמח בקבלתו עול מלכותו יתברך ביום זה, וזאת אף על פי שאינו יודע מה עלה בדינו, והיכן הוא נכתב האם בספרן של צדיקים או בספרן של רשעים

ובכן צדיקים יראו וישעחו

חס ושלום, בזכות כך הוא זוכה שיצא לצדק דינו, ולשנה טובה ומתוקה.

טעם שלישי - עלינו להראות את שמחתינו הגדולה בהתעוררות התשובה שיש בימים אלו

טעם נוסף לחיוב השמחה בראש השנה, כתב החתם סופר זיע"א (דרשות ח"א דף ע"ב), שמובא בספרים הקדושים, שכיון שבראש השנה יורדת משמים התעוררות עצומה של תשובה ממרום לכל בני ישראל, ומשום כך היצר יכול לקטרג עליהם ולומר שאמנם הם עושים תשובה, אבל כל זאת רק מפני שמשמים מעוררים אותם בימים אלו לעשות תשובה, אבל באמת בפנימיות לבבם ובעומק רצונם אינם רוצים זאת ואינם חפצים בכך, ומשום כך עלינו להראות ביותר את שמחתינו הגדולה בימים אלו, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמנים קדושים אלו, אשר בהם אנו זוכים להתחזק בעבודת יוצרנו ביתר שאת וביתר עז, וזאת כדי להראות שאנו חפצים בכך בכל ליבנו ונפשנו, ולהראות ששמחתינו בכך גדולה יותר מכל הדברים שבעולם, וכל רצוננו הוא רק לעבוד את בוראינו ויוצרינו עבודה תמה בכל ליבנו, ועל ידי כך ישוב המקטרג מקטרוגו, ולא יוכל לקטרג עלינו שאיננו חפצים בכך באמת.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

ועל פי זה פירש החתם סופר את הפסוק "מי יתן מציון ישועת ישראל", כלומר כיצד יושיעו ממרום את ישראל אשר עושים תשובה בימים אלו, הרי אפשר לקטרג עליהם ולומר שכל התעוררותם לתשובה בימים אלו, היא מפני שבימים אלו יש התעוררות תשובה משמים על ישראל, וזה הפירוש, "בשוב ה' את שבות עמו", כלומר שהשם יתברך הוא מעורר בימים אלו את עמו ישראל ואין זאת על ידם, והתירוץ הוא "יגל יעקב ישמח ישראל", כלומר שעל ידי שמחתם בימים אלו הם מראים שהם חפצים ורוצים בכך, ולכן אי אפשר לקטרג על תשובתם, ועל ידי שמחתם, תשובתם מקובלת במרום.

טעם רביעי - מצוות תקיעת שופר - כדי לשמוח בהתחדשות מלכותו יתברך

כתבו חז"ל (ראש השנה טז), אמר הקדוש ברוך הוא, אמרו לפני מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם, ובמה בשופר, ופירש הריטב"א, שכוונת חז"ל היא, שהמטרה של תקיעת שופר בראש השנה, היא כדי להמליך את הקדוש ברוך הוא, על ידי מצוות תקיעת שופר.

וכן כתב האבודרהם (סדר תפילות ראש השנה) בשם רבי סעדיה גאון, בטעמי מצוות תקיעת שופר (טעם ראשון), שהטעם שתוקעים בשופר בראש השנה הוא כדרך המלכים

ובכן צדיקים יראו וישעחו

שעושים בתחילת מלכותם, שתוקעים בחצוצרות ובשופרות, לכבוד שמחת המלכת המלך, וכן אנו ממליכים את הבורא יתברך ביום זה שהוא יום תחילת הבריאה, בתקיעת שופר, וכן אמר דוד (תהלים צח 1) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'.

וכיון שתקיעת שופר היא לכבוד מלכותו יתברך המתחדשת ביום ראש השנה, לכן צריך לשמוח במצוות תקיעת שופר, כדי להראות את שמחתנו הגדולה בהתחדשות מלכותו יתברך.

וכן מעיד הגאון רבי חיים מוולאז'ין זיע"א (סוף סידור הגר"א כתר ראש אות קד), שהגאון מוילנא זיע"א היה שמח מאד בעת תקיעת שופר.

וכן כתב בספר "מעשה רב" על הגר"א מוילנא זיע"א, (הנהגות הגר"א, תוספת מעשה רב, נח) וזה לשונו:

"ואדמו"ר שמח למאד בעת תקיעת שופר, כי אמר שצריך להיות ברוב שמחה וחדווה כדוגמת המדינה שממליכים מלך ומעטרים אותו, כן אנחנו בתקיעת שופר ממליכים להקדוש ברוך הוא בכל עולמות שאנחנו עמו".

וכן מסופר שבעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א היה שמח מאד בימי ראש השנה, וכן העיד בנו של המגיד

ובכן צדיקים יראו וישעחו

מקוזניץ זיע"א שאביו הקדוש היה שרוי בשמחה עצומה בימי ראש השנה הקדושים.

וכתב הגאון רבי שלמה וולבה זצ"ל (עלי שור ח"ב עמוד תלד), שלכן מיד אחרי התקיעות אומרים את הפסוקים, "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו, שהם פסוקים של שמחה ורוממות, כי אין לך שמחה גדולה ועצומה יותר מקבלת עול מלכותו יתברך עלינו. עכ"ד.

מצוות תקיעת שופר – מהתורה – ויש לקיימה מתוך שמחה של מצווה

טעם נוסף לשמחה בעת קיום מצוות תקיעת שופר, כתב בעל התפארת שלמה זיע"א שהנה יום ראש השנה נקרא "יום תרועה" מפני שעיקר מצוותו היא מצוות תקיעת שופר, אשר היא מצוות עשה דאורייתא, שאף אותה יש לקיים ביראה ואהבה ומתוך שמחה גדולה, כמו שצריך לקיים את כל המצוות בשמחה גדולה.

וכן ביאר הלבוש (סימן תקפד ס"ב) שהטעם שנוהגים שהבעל תוקע עולה לתורה בראש השנה, הוא מפני שצריך לקיים את מצוות תקיעת שופר ולתקוע את כל התקיעות מתוך שמחה של מצווה, וכיון ש"פיקודי ה' ישרים משמחי

| ובכן צדיקים יראו וישעחו |

לב", לכן הבעל תוקע עולה לתורה כדי שעל ידי קריאתו בתורה יזכה לשמחה, ועל ידי כך יקיים את מצות תקיעת שופר מתוך שמחה של מצוה, ועל ידי זאת לא יבוא התוקע לידי טעות בתקיעתו ובתפילתו.

השופר משפיע יראה ושמחה לכל השנה

כתב רבי נחמן מברסלב (ליקו"מ ה), שבמצוות שופר ישנם שתי בחינות, מצד אחד השופר הוא בבחינת יראה, ועל ידו נמשכת לאדם מידת היראה, כמו שנאמר "היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", ומצד שני השופר הוא גם בבחינת שמחה, ועל ידו נמשכת לאדם מידת השמחה (ליקו"מ ט), וכתב מוהרנ"ת, שרמז נפלא לכך ישנו בפסוק (תהילים קכה) **ימלא שחוק פינו ולשונינו דינה, שהוא ראשי תיבות שופר.**

והנה כתב הזוהר הקדוש (תיקו"ז), שהשופר מכניע מהאדם את כל שלשת הקליפות הטמאות, ועל ידי כך הוא זוכה להכנס לקדושה.

ומובא בספרים, שלכן **שופר** ראשי תיבות, שורש פורה ראש ולענה, כי על ידו נכנעים שורש כל הקליפות הקשות האחוזות באדם, אשר הם המונעות בעדו להתקרב אל הקודש, ולזכות להתעלות באמת בעבודת השם.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

וביאר מוהרנ"ת (הלכות פריה ורביה ג), שלכן ישנם עשרה קולות בשופר, וזאת מפני שקול השופר הוא בבחינת "עשרה מיני נגינה", כמובא בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר תיקון כא, נא עב), ועל ידם מתבטלת מהאדם קליפת היגון והאנחה והעצבות, אשר היא שורש כל הקליפות השולטות על האדם, ולכן מצות תקיעת שופר, המכניעה את כל הקליפות, היא עיקר רפואת נפש להוציא את האדם מאחיזת הקליפות, שהם העצבות, ולהכניסו לקדושה שהיא השמחה.

וכן כתב הרה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א (ליקוטי אמרים אות יא), שבשופר ישנם שתי בחינות, ועל ידם נמשכת לאדם, גם מידת היראה וגם מידת שמחה, כי התקיעה מורה על שמחה, כמו שנאמר (במדבר י ז) וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות, ומכאן ראייה שתוקעים בחצוצרות ביום שמחה, ואילו התרועה מורה על יראה ולב נשבר, כמו שכתבו חז"ל, שהתרועה צריכה להיות כעין גניחות - גנוחי גנה, ולכן בראש השנה תוקעים תקיעה בהתחלה ובסוף, וזאת בבחינת מה שנאמר "שמחים בבואם וששים בצאתם", ואחר כך עושים תרועה באמצע שהיא בבחינת יראה, וזאת כמו שנאמר "ועושים באימה ויראה רצון קוניהם".

ואפשר לבאר, שלכן שופר הוא מלשון "שופרא", כמו

| ובכן צדיקים יראו וישעחו |

שכתבו חז"ל (ויקרא רבה כט ו'), וזאת מפני שעל ידי תקיעות השופר מתגלית ההתפארות שהשם יתברך מתפאר בעם ישראל, בכך שיש להם יראה ואהבה יחדיו, כי הם גם מפחדים ויראים מהשם יתברך, וגם אוהבים אותו ודבקים בו בכל ליבם, ורוצים בקרבתו, ועוסקים בעבודתו, בכל כוחם ומאודם, ושלימות זו של מידת היראה ומידת האהבה יחדיו, נמצאת רק בעם ישראל, ולכן על ידי השופר שעל ידו מתגלית מעלתם ותפארתם של ישראל, נמתקים כל הדינים, ונמשכים רחמים וחסדים גדולים על כל עם ישראל.

טעם המישי - בראש השנה מתעוררת במרום השמחה הגדולה שהיתה בראשית הבריאה

הנה הטעם לשמחה הגדולה בראש השנה על פי סודם של דברים, היא כמו שכתב האריז"ל, שבכל החגים והמועדים מתעוררים בשמים אותם הארות שהיו בימים ההם בזמן הזה, ולכן ביום ראש השנה אשר הוא יום תחילת הבריאה, ובו הושלמו השמים והארץ ונברא אדם הראשון, משום כך הוא יום של שמחה גדולה ועת רצון עצום במרום, וזאת כמו שהיה עת רצון גדול ושמחה עצומה בראשית הבריאה, כמו שכתבו חז"ל (מגילה י) על הפסוק "ישמח ה' במעשיו", לא היתה שמחה גדולה לפניו

ובכן צדיקים יראו וישמחו

יתברך כאותו יום שבו נבראו שמים וארץ, ועל אותו יום נאמר "ישמח ה' במעשיו".

והנה ראש השנה אינו רק זכר לתחילת הבריאה, אלא בכל שנה ושנה בורא הקדוש ברוך הוא את כל העולם מחדש ממש, כמו שכתב האריז"ל, ומשום כך בכל שנה מתעוררת שמחה עצומה ונוראה בעולמות העליונים ביום זה.

ולכן ביום ראש השנה ישנו עת רצון עצום וגדול מאד במרום, ויכול כל אחד ואחד לפעול ישועות גדולות ועצומות בתפילתו ביום זה, כמו שכתבו חז"ל (ראש השנה טז), שבראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, ויצא יוסף מבית האסורים, והפסיק השעבוד מאבותינו במצרים, וכתב החידושי הרי"ם שכשם שיצא יוסף מבית האסורים בראש השנה, כך נקודתו הפנימית של כל אחד מישראל יוצאת מבית האסורים ביום זה, ולכן האדם יכול לזכות לצאת מכל תאוותיו ביום זה, ויציאת יוסף מבית האסורים, מרמזת שכל יהודי יכול לצאת מכל מיצריו בראש השנה.

כמו כן ביום ראש השנה נברא אדם הראשון, כמו שכתבו חז"ל (ויקרא רבה בט א), את כל סדר בריאתו של אדם הראשון, ואת כל המאורעות שאירעו ביום הראשון של הבריאה:

בשעה שישית - עשאו גולם.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

שעה שביעית - נפח בו נשמה.

שעה תשיעית - הצטווה - שלא לאכול מעץ הדעת.

שעה עשירית - עבר ואכל מעץ הדעת.

בשעה אחד עשרה - נידון על כך.

בשעה שנים עשרה - יצא בדימוס - זכאי בדינו.

אמר הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון, דבר זה יהיה סימן לבניך, כשם שעמדת לפני בדין ביום זה ויצאת בדימוס (זכאי), כך עתידים בניך לעמוד לפני בדין ביום זה, ויוצאים לפני בדימוס, אימתי בחודש השביעי באחד לחודש.

ומובא בספרים הקדושים, שכל מה שאירע לאדם הראשון בראשית הבריאה, מתרחש שוב בכל שנה ושנה ביום ראש השנה, עם כל אחד ואחד מישראל.

א. כשם שאדם הראשון נברא ביום ראש השנה (ויקרא רבה כט א), כך כל אדם נברא מחדש בראש השנה, כמובא באריז"ל, ולכן בראש השנה כל אדם מקבל נשמה חדשה וחיות חדשה מאור הפנים, כמו שכתב בליקוטי מוהר"ן (מאמר ט).

ב. כמו שאדם הראשון נכנס לגן עדן בתחילת יום זה, כך כל אחד מישראל כפי הכנתו זוכה להכנס ולטעום טעם

ובכן צדיקים יראו וישעחו

גן עדן בתורתו ותפילתו ביום זה, כי ביום זה נפתח ומאיר הנועם העליון כמובא בליקוטי הלכות (ברכת הפירות ד' ע"ג) עיין שם.

ג. כשם שאדם הראשון עשה תשובה ביום זה, כך כל ישראל מתעוררים בתשובה ביום זה, וכתבו בעל התפארת שלמה, ובעל הנועם אלימלך, שמצוות התשובה היא מצווה דאורייתא, שיש לקיימה מתוך שמחה.

ד. כמו שהתקבלה תשובתו של אדם הראשון ביום זה, כך הקדוש ברוך הוא מקבל את תשובתם של ישראל ברחמים ביום זה. (דרשות הר"ן)

ה. כשם שאדם הראשון יצא זכאי בדינו, כך כל ישראל המתעוררים בתשובה בראש השנה, יוצאים זכאים בדינם ביום זה, ונחתמים לאלתר לשנה טובה ומתוקה.

ו. כשם שהתעוררה שמחה גדולה בראש השנה במרום, כך בכל שנה מתעוררת שמחה עצומה ביום זה ומשום כך שורה בראש השנה עת רצון גדולה מאד במרום.

טעם שישי – עיקר השמחה היא רק על ידי היראה

כתבו גדולי הדורות זיע"א (פלא יועץ - ערך ראש השנה, ועוד הרבה), שימי ראש השנה הם ימי יראה, ובראש השנה נמשכת

ובכן צדיקים יראו וישעחו

ומתגלה מידת היראה, וכפי שזוכה האדם להתעלות ביראת שמים בימים אלו, וכפי שהוא משתדל להמשיך על עצמו בימי ראש השנה את מידת היראה המתגלה בימים אלו, כך הוא זוכה ליראת ה' טהורה במשך כל השנה כולה.

וכן פירשו חז"ל (ירושלמי ברכות פרק ה הלכה א), את הפסוק (תהלים א): "וגילו ברעדה", שהוא מדבר על יום ראש השנה, "וביום רעדה, שם תהא גילה", וביארו חז"ל, שפירושו הוא, שכאשר האדם מקדים את עבודת היראה והתשובה בראש השנה, והוא מפשפש במעשיו ועושה תשובה על כל חטאיו, לאחר מכן הוא יכול לשמוח ביום זה.

וכתב הזוהר הקדוש, שיראת השם היא הכלי לכל ההשפעות הטובות ברוחניות ובגשמיות, וכאשר זוכה האדם למידת היראה, הוא זוכה ממילא לכל ההשפעות והברכות בכל העניינים והמישורים, כמו שמבאר הזוהר הקדוש (ח"ג נ א), שמצד אחד נאמר (תהלים ק ב) "עבדו את ה' בשמחה", ומצד שני נאמר (תהלים ב יא) "עבדו את ה' ביראה", וכיצד אפשר לקיים את שניהם יחדיו.

אלא מבאר הזוהר הקדוש (ח"ב רטז, ח"ג נ א), שכל אדם בתחילת עבודתו, צריך להקדים את מידת היראה, לפחד ולירא מאד מהשם יתברך, ולאחר שהאדם זוכה למידת

ובכן צדיקים יראו וישמחו

היראה, באה אליו מיד מידת השמחה, כי כך הוא הדרך, שכאשר האדם זוכה שהיראה שורה על ראשו, הוא זוכה מיד שתשרה עליו שמחה גדולה, כי על ידי היראה מהשם יתברך, זוכה האדם מיד למידת השמחה. ולכן בתחילה נאמר "עבדו את ה' ביראה" ואחר כך נאמר "עבדו את ה' בשמחה".

וּכְתַב רַבֵּינוּ יוֹנָה (ברכות כא), שאצל בשר ודם מידת היראה ומידת השמחה הם דבר והיפוכו, וכאשר האדם מפחד מזולתו הוא נרתע ומפחד ממנו ואינו חפץ בקרבתו, אבל אצל הקדוש ברוך הוא אינו כך, אלא אדרבה כאשר האדם מתבונן בגדולתו וירא מפניו, הוא ישמח ויגיל באותו פחד, וזאת מפני שבאמצעותו הוא מתעורר לקיים את כל המצוות, והוא שש ושמח בקיום המצוות, כי הוא יודע ששכרם של המצוות הוא לאין ערוך ושיעור, לנצח נצחים, בעולם הזה ובעולם הבא והוא יודע "ששכרו איתו ופעולתו לפניו".

ומסיים רבינו יונה: "ולכן נאמר בפסוק אחד, עבדו את ה' ביראה, ובפסוק אחר נאמר עבדו את ה' בשמחה, וכוונתו היא, שתעבדו את ה' ביראה, ובאותה היראה תשמחו ותגילו בה".

וכן ביאר השפת אמת (פרשת וירא תרמ"ג), שיצחק הוא מלשון

ובכן צדיקים יראו וישמחו

צחוק ושמחה, כמובא בזוהר הקדוש, ולכאורה הרי היתכן מידתו של יצחק אבינו מידת הגבורה והפחד, רק יתכן לומר, שעל פניו של יצחק היה נראים תמיד רק שמחה וחדווה, ולכן הוא נקרא על שם הצחוק והשמחה, כי באמת אין מי שישמח באמת רק מי שהוא ירא את השם לאמיתו, ואין לו שום פחד אחר. עכ"ד

בראש השנה אנו שמחים שזכינו למידת היראה

ועל פי זה ביאר בעל התפארת שלמה זיע"א, את מה שאומרים בראש השנה בתפילת השמונה עשרה, "ובכן צדיקים יראו וישמחו", ולכאורה צריך להבין, מדוע נאמר שהצדיקים יראו וישמחו, וישרים יעלזו, וחסידיים ברינה יגילו, ומה הוא הקשר בין מידת היראה למידת השמחה.

אלא מבאר זאת בעל התפארת שלמה (ראש השנה), על פי דברי הבעל שם טוב (כתר שם טוב) שהסביר את מה שהקשו הראשונים, שלכאורה צריך להבין מדוע הקדוש ברוך הוא ציוה אותנו ליראה מלפניו, מה היא הנחת רוח שישנה לקדוש ברוך הוא ממידת היראה שאנו יראים ממנו יראת העונש הרי השם הטביע בבריאה שהאדם יפחד מכל מני חיות מזיקות ובריות משונות, ומה היא המעלה שאנו מפחדים ממנו יתברך, אלא ביאר הבעל שם טוב שמכל

ובכן צדיקים יראו וישעחו

הפחדים דרכו של האדם לברוח ולהסתיר את עצמו, כדי שלא יפגש עימום ולא יזק מהם, אבל לעומת זאת האיש הכשר מצפה שיזכה למידת היראה מהקדוש ברוך הוא, כי האדם מצפה שיזכה למידת היראה מהשם יתברך, כי על ידה הוא זוכה לתוספת ברכה וחיים.

כמו שאמר הקדוש ברוך הוא לדוד המלך (מדרש תהילים טז), אם חיים אתה רוצה צפה ליראה שנאמר (משלי י כז) יראת ה' תוסיף ימים, ולכן צריך האדם לצפות מתי יזכה ליראת שמים אמיתית.

כמו כן כאשר האדם זוכה ליראת שמים, הוא שמח מאוד בכך, שהוא זוכה לקיים את המצות עשה דאורייתא של ה' אלוקיך תירא.

והוסיף עוד בעל התפארת שלמה זיע"א (תפארת שלמה לחג חג הסוכות), שכאשר האדם זוכה למידת היראה הוא זוכה לשמחה גדולה ועצומה, ולכן כאשר האדם מתבונן בגדלותו ורוממותו של השם יתברך, כיצד השם יתברך ממלא את כל העולמות כולם, ומחיה בכל שניה ורגע את כל העולמות כולם, וכיצד כל הבריות תלויות כל רגע רק בחסדו, כמו שנאמר "כי רגע באפו חיים ברצונו", הוא מתמלא יראה גדולה ממנו יתברך, ועל ידי כך הוא זוכה שתגיע אליו מידת השמחה והאהבה ממקורה העליון, כי

ובכן צדיקים יראו וישמחו

סגולתה של היראה היא להמשיך את השמחה ממקורה העליון, ורק על ידי היראה זוכים לשמחה אמיתית, ולכן יראת ה' איננה כמו שאר ענייני יראת העולם הזה, אשר האדם חפץ לברוח מהם, אלא אדרבה, ככל שהוא זוכה ליותר יראה מהשם יתברך, כך הוא זוכה ליותר שמחה אמיתית ושלימה. ולכן הוא חפץ מאד בכך, כי הוא רוצה את האהבה והשמחה בה' המתעוררת אחריה.

ועל פי זה מתורצת סתירת שני הפסוקים, שמצד אחד נאמר "עבדו את ה' בשמחה", ומצד שני נאמר "עבדו את ה' ביראה", אלא שזאת מפני שמיד שכאשר האדם עובד את ה' ביראה, הוא מתמלא שמחה על כך שזכה למידת היראה, ועל ידי כך הוא זוכה לעבוד את השם יתברך גם מתוך שמחה, וזה הטעם שנאמר (שמות יד לא) ויראו העם את ה', ומיד אחר כך נאמר: אז ישיר משה, כי בתחילה יראו ישראל ואחר כך הם שמחו על כך שזכו שיש להם את מידת היראה, ועל כך הם שרו שירה, ולכן אנו אומרים בתפילת ראש השנה "ובכן צדיקים יראו וישמחו", כי מיד שהאדם זוכה לפחד ולירא מהשם יתברך, הוא זוכה לשמחה עצומה וגדולה מאד.

והנה כתב בעל "הערבי נחל" זיע"א, שלפחד יש כח וסגולה למשוך אליו את הדבר שהוא מפחד ממנו - כמו

ובכן צדיקים יראו וישעחו

מגנט, וכאשר האדם מפחד וירא מאיזה דבר הוא ממשיך אותו על עצמו, כמו שכתוב (איוב) "כי פחד פחדתי ויאתני ואת אשר יגורתי בא לי", ולכן מי שמפחד וירא מהשם יתברך, הוא זוכה להמשיך עליו את השכינה הקדושה, ולכן על ידי היראה מהשם יתברך, זוכה האדם לשמחה וביטחון בהשם יתברך בשלימות.

מה גילה הנביא נחמיה לעם ישראל בראש השנה – שהביא להם שמחה גדולה

וכן כתב הגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א (פרי צדיק במדבר מאמר ט), שעל ידי שהאדם זוכה למידת היראה מהשם יתברך, וזאת על ידי שהוא מצייר לעצמו שמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, עומד עליו כל הזמן, ורואה את כל מעשיו, שעל ידי כך הוא זוכה ליראת שמים, כמו שכתב הרמ"א (שו"ע סימן א), על יד כך זוכה האדם לשמחה גדולה, וזאת מפני שהיראה מיישרת את ליבו של האדם ומרידה מליבו את כל העקמומיות המפריעה לו לשמוח, כי היראה היא כמו רעמים אשר עליהם כתבו חז"ל שהם מורידים את העקמומיות הנמצאת בליבו של האדם, אשר הם המפריעים לאדם לשמוח שמחה שלימה, כי מי שליבו זך וישר ללא שום עקמומיות זוכה מיד לשמחה גדולה, כמו שנאמר "ולישרי לב שמחה", ולכן על ידי

ובכן צדיקים יראו וישעחו

היראה המיישרת את ליבו של האדם, ומורידה את כל העקמימיות הנמצאת בליבו, זוכה האדם מיד לשמחה גדולה ועצומה, ועל כך כתבו חז"ל (תנא דבי אליהו, פרק א), "שמחתי מתוך יראתי, ויראתי מתוך שמחתי", כי שלימות השמחה היא כאשר היא באה מתוך יראת שמים אמיתית, אשר על ידה האדם זוכה לשמחה אמיתית ושלמה.

ולכן כאשר ראה נחמיה הנביא, שעם ישראל בראש השנה בוכים ועושים תשובה שלימה, מתוך חרטה גדולה ומתוך יראת שמים אמיתית, כמו שנאמר (נחמיה ט ח): "וירא כי בוכים כל העם", אמר להם: "אל תבכו ואל תעצבו כי חזונו ה' היא מעוזכם", כלומר שבדבריו הוא הסביר וביאר להם, שדווקא עכשיו לאחר שהם עשו תשובה שלימה, הם יזכו לשמחה שלימה ואמיתית, כי השמחה האמיתית והשלימה, היא השמחה הבאה לאדם מתוך יראה ותשובה, כמו שנאמר "שמחתי מתוך יראתי", ולכן נאמר "ויעש העם שמחה גדולה כי הבינו בדברים", שביאורו שהם הבינו מהדברים שאמר להם נחמיה, שדווקא עכשיו לאחר שהם זכו ליראה ותשובה אמיתית בראש השנה, הם יזכו לשמחה טהורה ושלמה, ולכן הלכו כל ישראל לאכול את סעודת החג של ראש השנה, מתוך שמחה גדולה ושלמה.

יראתי מתוך שמחתי - ושמחתי מתוך יראתי

והוסיף הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א (פרי צדיק לר"ה סעיף כב), שכאשר מקבלים ישראל את עול מלכותו יתברך, הם מעוררים שמחה גדולה למעלה, ויש לה' יתברך שמחה גדולה מזה, כמו שכתוב (תהלים קד לא) "ישמח ה' במעשיו", כי זה תכלית כל הבריאה, ועל ידי כך משתלשלת שמחה גדולה לעם ישראל למטה.

ולכן כאשר ראה נחמיה שעם ישראל עשו תשובה שלימה, וקיבלו עליהם את עול מלכותו יתברך בלב שלם, והיראה והתשובה הביאה את עם ישראל לעצבות על עוונותיהם, הוא גילה להם שהקדוש ברוך הוא שמח מאד מתשובתם ובכיייתם ומקבלת עול מלכותו יתברך עליהם, כי גם בתוך הגלות בה ה' יתברך מצטער כביכול על מה שהחריב את ביתו, והגלה את בניו מהיכלו, כמו שכתבו חז"ל, אבל כאשר עם ישראל מקבלים עליהם את עול מלכותו עליהם בראש השנה, הם גורמים לה' יתברך שמחה גדולה, והנה כאשר מתעוררת שמחה במרום, היא גורמת שמחה גדולה בליבות ישראל למטה, ומשום כך אמר נחמיה לעם ישראל: לכו אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי חדות ה' היא מעוזכם.

וזה הביאור של מה שאמר להם נחמיה" ויעשו העם

| ובכן צדיקים יראו וישעחו |

שמחה גדולה, כי הבינו בדברים", כלומר שהם הבינו שהשמחה הבאה לאחר עבודת התשובה והיראה, וקבלת עול מלכותו יתברך עליהם, היא שמחה גדולה ואמיתית, כי היא נמשכת על ידי שהם המשיכו במעשיהם שמחה גדולה במרום, ומשום כך הם שמחו בראש השנה שמחה גדולה.

דווקא על ידי היראה - יזהר יותר להיות בשמחה תמיד

כתב מוהרנ"ת זיע"א (הלכות בכור בהמה טהורה ד, והלכות פסח ט, ועוד):

הנה יום ראש השנה הוא היום שבו יורדת ומתגלה מידת היראה, וככל שיזכה האדם למידת היראה בראש השנה, כך יזכה לה בכל השנה כולה.

והנה ככל שיזכה האדם ליראת שמים אמיתית, כך יזכה לשמחה פנימית ועמוקה יותר, וכמו שאנו רואים שדווקא בסוף כל התוכחה והקללות שנכתבו בתורה בפרשת כי תבוא, נכתב הצווי לעשות את המצוות בשמחה גדולה, כמו שנאמר: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב",

וישנם כמה טעמים נפלאים לכך.

תחת אשר לא עברת את ה' אלוֹקֶיךָ בשמחה

טעם ראשון לכך הוא, מפני שדווקא כאשר האדם מתעורר בתשובה, ומתחיל לקבל יראה ופחד מכל העונשים הנוראים אשר נותן הקדוש ברוך הוא על כל החטאים והעוונות, והוא רוצה באמת לחזור בתשובה על כל חטאיו ועוונותיו הרבים, הוא יודע ומבין, שהחטא הראשון שעליו להזהר בו ולחזור בתשובה עליו, הוא להזהר שלא לעשות את המצוות מתוך עצבות, אלא לעשות את כל המצוות מתוך שמחה ובטוב לבב, כמו שציותה התורה הקדושה שצריך לעשות את כל המצוות מתוך שמחה וטוב לבב, ולכן ככל שזוכה האדם יותר ליראה, כך הוא מקבל עליו יותר להזהר להיות בשמחה תמיד, ולעשות את כל המצוות מתוך שמחה.

שלא עשני גוי

טעם שני לכך הוא, מפני שכאשר האדם זוכה ליראת העונש, הוא מקבל יראה, לשמוע ולקיים את דברי הצדיקים, אשר מזהירים את האדם להזהר מאד מהעצבות אשר היא מרחיקה את האדם מאד מהשם יתברך, אלא עליו לחזק את עצמו להיות בשמחה בכל עת, ולשמוח תמיד, וזאת על ידי שיסתכל על הנקודות טובות שיש לו, וכן על מה שהוא זכה להיות מעם ישראל, וכן על ידי

ובכן צדיקים יראו וישעחו

שאר כל העצות שגילו הצדיקים כיצד לזכות לשמחה. נמצא שדווקא על ידי שאדם יזכה למידת היראה, הוא יזכה למידת השמחה.

הענוה מביאה שמחה

טעם שלישי לכך שדווקא מידת היראה, מביאה את האדם לשמחה גדולה, זאת מפני שהפחד והיראה מהעונשים הרבים, מביאה את האדם להתבונן על כל חטאיו הרבים, ולעשות תשובה עליהם, ועל ידי שהוא מתבונן בכל מה שהרבה לפשוט נגדו יתברך, הוא זוכה לענוה, אשר על ידה זוכים מיד לשמחה, כמו שנאמר ויספו ענוים שמחה בה'. (הלכות הודאה 1)

ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך

טעם רביעי לכך הוא, מפני שכאשר האדם מתבונן בכל הענשים שהבטיחה תורה לעוברי רצונו, על ידי כך דווקא מגודל היראה והפחד שהוא מפחד מכל העונשים הנוראים, הוא זוכה לשמחה גדולה, כי על ידי כך הוא מתחזק לקיים את דברי חז"ל, שציוו לשמוח תמיד בחסדי ה' יתברך ובטובו הגדול שאינו נפסק לעולם, כמו שנאמר כי לא יכלמו לנצח כל החוסים בו, ובזה יכולים לשמוח תמיד כמו שכתוב (תהילים לא ח) אגילה ואשמחה בחסדיך. (הלכות הודאה 1)

ובכן צדיקים יראו וישעחו

אשרינו מה טוב חלקינו

טעם חמישי לכך הוא, מפני שדווקא על ידי שהאדם ירא ומפחד מאד מהעונשים הגדולים הכתובים בתורה הקדושה, הוא זוכה לשמוח, על מה שזכה להתקרב לצדיקים וכשרים המיישרים אורחותיו, ומדריכים אותו בדרך טובה, אשר בזכות כך בוודאי ינצל מהרבה ענשים נוראים, ואם יזכה לשמוע לכל עצותיהם ולקיים את כל דבריהם, בוודאי יזכה לאחרית טובה בעולם הזה ובעולם

הבא. (הלכות הודאה ו)

העלאת היראה לשרשה

טעם שישי לכך הוא, מפני שכאשר האדם ירא מכל העונשים הכתובים בתורה, בכך הוא מעלה את מידת היראה לשרשה, כמו שמבואר בליקוטי מוהר"ן (טו), שבכך שהוא מפחד וירא שהשם יתברך לא יביא עליו עונשים אלו, הוא מגלה שהוא מאמין שכל העונשים שהוא מפחד מהם הם רק ממנו יתברך ותלויים רק ברצונו יתברך בלבד, ולכן הוא מפחד מהשם יתברך שלא יביאם עליו חס ושלום, ובכך שהוא מאמין שאין עוד מלבדו יתברך, אלא הכל אך ורק בידו יתברך בלבד, הוא ממתיק את כל הדינים וזוכה לשוב אל השם יתברך, ועל ידי כך הוא זוכה

ובכן צדיקים יראו וישעחו

ליראת הרוממות, אשר על ידה הוא הוא זוכה לשמחה גדולה. (הלכות בכור בהמה טהורה ד יז)

ה' לי לא יירא

טעם שביעי לכך הוא, מפני שכאשר האדם ירא מהשם יתברך, והוא יודע שכל מה שמתרחש בעולם, הכל רק ברצונו יתברך בלבד, על ידי כך אינו מפחד משום דבר, כמו שכתוב (תהילים קיח ו), 'ה' לי לא אירא. ואין לו דאגה משום דבר בעולם, כמו שכתוב (משלי ג כה), אל תירא מפחד פתאום וכו', ולכן הוא בשמחה תמיד.

כמו כן גם כאשר לפעמים יש לו כל מיני צרות ויסורים חס ושלום, הוא שרוי בשמחה, כי הוא מאמין שכל מה שעובר עליו הכל תמיד רק לטובתו, או להזכירו שישוב בתשובה, או למרק את עוונותיו, וכיון שהוא יודע שהשם יתברך מלא רחמים, וכוננתו יתברך תמיד בוודאי רק לטובה, הוא מאמין שבוודאי עוד ישוב ה' וירחם עליו, ויטיב את אחריתו, כי כל מה שעושה השם הוא רק לטובה, ולכן גם כל הצרות והיסורים שהוא עובר עכשיו, יתהפכו לו לטובה גדולה, בעולם הזה ובעולם הבא לעולמי עד ולנצח נצחים, ועל ידי כך הוא שרוי בשמחה גדולה תמיד. (הלכות כלי היין א)

ובכן צדיקים יראו וישעחו

טעם שמיני - ראוי לשמוח שהשם הוא אבינו מלכנו, ויזכה אותנו במשפט

בעל הספורנו מבאר את הטעם לשמחתינו הגדולה ביום ראש השנה, בפירושו על הפסוק (כג כד): "באחד לחודש יהיה לכם שבתון, זכרון תרועה מקרא קודש" וזה לשונו: "זכרון תרועה, זכרון תרועת מלך, בה יגילו במלכם, כאמרו "הרנינו לאלוקים עוזנו הריעו", כיון שהשם יושב על כסא דין, וראוי לנו לשמוח יותר על שהוא מלכנו, שיטה כלפי חסד, ויזכה אותנו בשופטו אותנו, כאמרו (ישעיה לג כב), כי ה' שופטינו, ה' מחוקקינו, ה' מלכנו, ה' מושיענו".

כלומר שעלינו להתבונן בכך שיום הדין של ראש השנה, אינו כמשפט רגיל אשר בו הנשפט נמצא לבדו במשפט כשלצידו עורך דינו, והכרעת דינו תלויה אך ורק בשופט, שאינו מכירו כלל וכלל, ולכן הדאגה בו היא עצומה ונוראה.

אבל לעומת זאת במשפט של ראש השנה, אף על פי שהמשפט הוא במידת הדין ומי יצדק לפניך בדין, אבל צריך לזכור שהשופט הוא אבינו, והאב מחפש תמיד רק לזכות את בנו, ולכן הוא אף גילה לנו כיצד לרצותו ולפייסו, והוא נתן לנו את כל הכלים לצאת זכאים בדין, כי הוא רוצה רק את טובתינו.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

כמו כן, הקדוש ברוך הוא גילה לנו גם מתי הוא יום הדין, ולא עשה זאת ביום שאיננו יודעים כלל מכך, אלא גילה לנו מתי הוא יום משפטינו, כדי שנדע להכין את עצמינו כראוי, בכדי שנצא זכאים במשפט.

ומשום כך עלינו לפשפש בכל מעשינו ולעשות תשובה שלימה, ולהתפלל את כל תפילתינו בכוונה גדולה, ובבכיה מעומק הלב בלב נשבר כראוי, אבל כל זאת מתוך שמחה וביטחון שבוודאי תקובל תשובתנו במרום, והיו מעשינו לרצון לפני אדון כל, כי השופט הוא אבינו מלכינו, החפץ לגזור את דיננו לטוב, לכתבינו ולחתמינו לשנה טובה ומתוקה.

**מעם השיעי - רגע המפגש המרגש של הנשמה
עם בוראה - כל חיות האדם הוא מהרגע הקרוש
ביותר בשנה**

אמר הבעל שם טוב זיע"א (כתר שם טוב ה"ב), שהטעם שמברכים ברכת שהחיינו בראש השנה, כי צריך לבכות בו בכיה של שמחה, על שזכינו להגיע ליום בו אנו זוכים לעמוד לפני כסא כבודו לפני המלך היושב על כסא רם ונישא, ועל כך צריך לבכות בכיה של שמחה, שהחיינו והגיענו לזמן הזה, ועל ידי שמחה זו יומתקו כל הדינים. עכ"ד.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

וביאר השפת אמת זיע"א (ראש השנה תרל"ט ד"ה אמרו לפני), שבני ישראל מבקשים בראש השנה שיעלה זכרונינו לפניו יתברך, אפילו שיודעים שהזכירה היא למשפט, כי יש לכל בר ישראל להבין ולהשכיל שגדלה מעלת הזכירה לפני הבורא יתברך שהוא אב הרחמים, וכדאי להיות נשפט - רק כדי לזכות שיעלה זכרונינו לפניו ברוך הוא.

והוסיף עוד השפת אמת, שיש לכל אחד את הרגע שבו הקדוש ברוך הוא מסתכל עליו ובוחר אותו על כל מעשיו כל השנה כולה, כמו שכתב האריז"ל שכאשר נופלת על האדם בכיה בתפילה סימן שעכשיו דנים אותו, ומי שזוכה נשמתו מרגשת זאת, ולכן הוא מתעורר בבכיה בתפילה בשעה שדינים אותו. וכל החיות של האדם כל השנה כולה היא מהראיה הזאת שהשם יתברך מסתכל עליו בראש השנה, כי באור פני מלך חיים.

וכתב עוד השפת אמת, שישנו כלל, שאין דנים את האדם אלא בפניו, ולכן בראש השנה הקדוש ברוך הוא נמצא ממש ליד כל אחד מישראל, ומשום כך הוא היום השמח ביותר מכל השנה כולה.

ועל פי זה ביאר השפת אמת (ר"ה שנת תרנ"ג), את דברי חז"ל (ראש השנה טז) שכתבו שבראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, ובמה מתייחדים ישראל מכל הגויים,

ובכן צדיקים יראו וישעחו

אלא שכתבו חז"ל: אמר הקדוש ברוך הוא, אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה, כי יהודי שמח במה שזוכה בראש השנה לעמוד לפני המלך, ומעלה גדולה אצלו לעמוד לפני המלך, ולכן אינו חושב עכשיו מה נגזר בדינו, כי הוא זוכה עכשיו לקבל את אור פני מלך חי וקיים, והוא שש ושמוח מזכות זאת, ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה. והנה נאמר (משלי) באור פני מלך חיים, ולכן על ידי שמחתו הוא זוכה להכתב בספרן לחיים טובים ולשלום.

וכן ביאר בעל הבית אברהם זיע"א, את הפסוק אתם ניצבים היום לפני ה' אלוקיכם, שפסוק זה נאמר על יום ראש השנה, והשמחה הגדולה בראש השנה, היא שביום זה אנו נצבים לפני ה' יתברך.

טעם עשירי – בראש השנה עוסקים בתיקון חטא אדם הראשון שעיקרו הוא פגם העצבות

כתב מוהרנ"ת זיע"א (הלכות הודאה ו. נז), שבראש השנה אנו עוסקים לתקן את חטא אדם הראשון שפגם באכילת עץ הדעת ביום זה, אשר בגלל כך התקלל אדם הראשון "בעצבון תאכלנה" ועל ידי כך נגרמו כל הגלויות לישראל, ששורש כולם היא מידת העצבות שהתגברה על ישראל, ולכן צריך להזהר בו ביותר להיות בו בשמחה עצומה, כדי

ובכן צדיקים יראו וישעחו

שעל ידי כך יתקן את הפגם של אכילת עץ הדעת שהוא פגם העצבות.

טעם אחד עשר – על ידי שמחתו בראש השנה יזכה לשנה שמחה

כתב הטור סימן תקפא, שצריך להיות בשמחה בראש השנה, וזה סימן טוב לכל השנה כולה, וכן אמר הרה"ק ר' פנחס מקוריץ זיע"א (אמרי פנחס ר"ה אות תפא), שמעשי האדם בראש השנה משפיעים ביותר על כל השנה כולה, וזה כמו שהאדריכל מצייר ומשרטט את הבית על כל חדריו ואגפיו לפני בניינו, ואחר כך הוא בונה אותו בדיוק לפי הציור שצייר ושרטט, כך בראש השנה האדם במעשיו ובכל פעולותיו הוא מצייר ומשרטט כיצד תיראה כל השנה החדשה, ואחר כך כל השנה כולה מתנהגת לפי מה שאדם התנהג ועשה בראש השנה, ומשום כך האדם צריך להיות שמח וטוב לב בראש השנה, ועל ידי כך יזכה שתעלה לו שנה טובה ושמחה.

וזה הטעם שבראש השנה אוכלים רק מאכלים מתוקים, ואין אוכלים מאכלים חמוצים כמובא בשולחן ערוך (ש"ע סימן תקפג), כי כאשר האדם אוכל מאכל חמוץ מתחמצים פניו, והוא מראה בפנים שלו סימן של חימוץ, ואין השם רוצה שביום זה יהיה נראים בפניו של האדם סימני

ובכן צדיקים יראו וישעחו

עצבות כלל אפילו לרגע אחד בלבד, כי מכך יכול להשאר לו רשימו של חומץ ועצבות לכל השנה כולה חס ושלום. ע"כ.

וכן כתב המשנה ברורה (סימן תקפג ס"ק ה), שאם עושים את כל הסימונים האלו לסימן טוב, פשיטא שלא יכעוס בימים אלו, מלבד גודל האיסור, כדי שיהיה לסימן טוב לכל השנה, רק יהיה שמח ליבו ובטוח בה', יחד עם התשובה ומעשים טובים. עכ"ד.

וכן הזהיר רבי נחמן מברסלב זיע"א (שיחות הר"ן), שבראש השנה צריכים להיות חכם, שיחשוב רק מחשבות טובות שייטיב השם יתברך עימנו, וצריכים להיות שמח בראש השנה.

וכתב המגיד ממעזריטש זיע"א (דרכי צדק), שהכתיבה בראש השנה זה המחשבות שהאדם חושב, והאדם יכול לידע מה נגזר עליו לפי המחשבות שנופלים במחשבתו, ולכן ירגיל האדם את עצמו לחשוב רק מחשבות טובות בראש השנה, ויחשוב רק טוב על עצמו ועל כל עם ישראל. ועל ידי כך יכתב לטובה.

והוסיף המגיד ממעזריטש זיע"א (הו"ד ב"עבודת ישראל" פ' ניצבים), שהרשעים בגלל עוונותיהם, המחשבות של הפחד מהעונשים מבלבלות אותם מאד, והם יריאים באימת

ובכן צדיקים יראו וישעחו

מוות בראש השנה, אבל הצדיקים זוחלים ורועדים מאימת השם יתברך, אבל בטוחים בחסדו וישועתו, ומתחזקים במחשבתם לחשוב רק מחשבות טובות, ומסיחים דעתם מכל מיני פחדים, אלא מקבלים עליהם תשובה ועזיבת החטא מהיום והלאה ומקבלים עליהם עול מלכות שמים, ובטוחים בחסדו הגדול שבוודאי יוציא לאור דינם ויזכו לשנה טובה ומתוקה.

ומעשה אירע אצל יהודי פשוט, אשר בליל ראש השנה, הביאה לו זוגתו בטעות "זנב" של דג במקום ה"ראש" כמנהג ישראל, התעצב מאד אותו איש ונעכרה רוחו עליו מהסימן הלא טוב שהזדמן לפניו ביום כזה, ומרוב פחדו שמא יזיק לו הדבר לכל השנה כולה, הוא קם והלך לספר זאת לפני הרה"ק רבי מאטיל מסלונים זיע"א, הרגיע הרבי את רוחו ואמר לו: העיקר תלוי במה שאומרים, תוכל לומר על הזנב, "שיהיה סוף וקץ לכל צרותינו". נרגע אותו איש והלך לביתו שמח וטוב לב.

טעם שנים עשר - בראש השנה עבודתנו היא לצאת ממידת העצבות - ולזכות למידת השמחה

כתב מוהרנ"ת זיע"א (הלכות שבת ג מה), הנה בראש השנה עיקר עבודתנו היא לעסוק בו בעבודת התשובה, ולעשות בו תשובה כראוי, וכתב הזוהר הקדוש, שעיקר התשובה

ובכן צדיקים יראו וישעחו

היא להחזיר כל דבר לשרשו העליון כפי שהוא היה בתחילה, והנה שורש נשמות ישראל הם בבחינת שמחה, כי מקומם של נשמות ישראל הינו מתחת כסא הכבוד ואצל הקדוש ברוך הוא שורה שמחה וחדווה תמיד, כמו שכתוב (דברי הימים א טז כז) "עוז וחדווה במקומו", ואין עצבות כלל לפני השם יתברך, כמו שכתבו חז"ל (חגיגה ה ע"ב), וכל עיקר פגם העבירות הוא פגם העצבות, כי העבירות נמשכות מזוהמת הנחש הקדמוני, שעל ידו נמשכה העצבות לעולם, כמו שנאמר "בעיצבון תאכלנה", ולכן עיקר התשובה של האדם היא לשוב ולהיות בשמחה תמיד.

ומשום כך בראש השנה אנו עוסקים לשוב ולזכות לשמחה שהיא הקדושה, ולכן תוקעים בשופר, כדי לזכות על ידו לשמחה, כי על ידי תקיעת השופר נמשכים חסדים ונמתקים כל הדינים, כמו שכתב הזוהר הקדוש (וירא קיד), ועל ידי כך זוכים לשמחה.

וזאת מפני שעל ידי מצוות תקיעת שופר מעוררים את רחמי השם יתברך שיסתכל רק על הנקודות טובות שיש בישראל, ולא יסתכל על הרע שלהם כלל, ועל ידי כך נמתקים כל הדינים מעל כל ישראל, ועל ידי כך זוכים ישראל כל למידת השמחה, שהיא עיקר התשובה.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

וזה מרומז במה שכתב הזוהר הקדוש (תיקוני זוהר תיקון כא, נא עב), שהשופר הוא בבחינת "עשרה מיני נגינה", וזאת מפני שעל ידו נמשכת שמחה לעם ישראל, שזה עיקר התשובה.

מדוע כשחל ראש השנה בשבת לא תוקעים בשופר

ועל פי זה מבאר מוהרנ"ת זיע"א, את הטעם למה שכתבו חז"ל (רה כ"ט), שכאשר חל ראש השנה בשבת לא תוקעים בשופר, וזאת מפני שבשבת לא צריך להמשיך את השמחה לעם ישראל על ידי תקיעת שופר, כי יום השבת בעצמו הוא יום ששורה בו שמחה וחדווה בכל העולמות כולם, כמו שכתב הזוהר הקדוש (אמור צד), ולכן אין צריך לעשות בו פעולות כדי לעורר ולהמשיך את השמחה לעם ישראל, מפני שעל ידי השבת לבדה זוכים כל ישראל למידת השמחה אשר היא עיקר התשובה.

זאת ועוד, הטעם לכך שכאשר חל ראש השנה בשבת אין תוקעין בו בשופר, הוא מפני שהשופר כלול מכמה בחינות, ויש בחינה שהשופר גורם התעוררות גדולה ומעורר ומשבר את הלב, כמו שכתוב היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו (עמוס ג' ו'), והוא גורם לב נשבר, ובשבת אסור להיות בלב נשבר כלל, כי בשבת צריכים ישראל להיות

ובכן צדיקים יראו וישעחו

רק בשמחה גדולה, ולכן אסרו חז"ל לתקוע בשופר בראש השנה שחל בשבת, כדי שלא יבוא להכשל על ידו להיות בלב נשבר ויבוא לידי עצבות, ועל כך רמזו חז"ל (ראש השנה כט) בכך שכתבו שאסור לתקוע בראש השנה שחל בשבת שמא יעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים, כלומר שמא על ידי תקיעתו בשופר יפול למידת העצבות שזה מקום הסטרא אחרא, וזה מרומז במה שכתבו חז"ל "שמא יעבירונו ברשות הרבים" כי רשות הרבים זה מקום הסטרא אחרא כידוע (זוהר פנחס רמז), ולכן כדי שלא יבואו ישראל לידי עצבות ולב נשבר בשבת, תיקנו חז"ל שלא יתקעו בראש השנה שחל בשבת, כי עיקר התשובה היא לזכות על ידה למידת השמחה.

ומוסיף מוהרנ"ת, שלכן כל פסוקי "מלכויות זכרונות ושופרות", אשר אומרים בראש השנה, מדברים רק על גדולתם ומעלתם של ישראל, וזאת כדי לעורר את חסדי ה' ונפלאותיו, ומשום כך בסיומם של פסוקי מלכויות, אומרים את הפסוק "לא הביט אוון ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו", וכן כל פסוקי הזכרונות מדברים על כך שה' יתברך אפילו בתוקף הדינים זכר את נח, וזאת כדי לגלות שאפילו בתוקף הדינים ה' חפץ חסד ולא עזב את חסדו, וכן בפסוקי שופרות מזכירים את זכות מתן תורה כדי לעורר את זכות מתן

ובכן צדיקים יראו וישעחו

תורה, וכן מזכירים את קיבוץ גליות ישראל שיהיה לעתיד על ידי שיסתכל השם יתברך וימצא זכות בכל ישראל. וכן אומרים בו את מזמור "הללו קל בקדשו" שיש בו את כל העשרה מיני נגינה.

ומסיימים את כל פסוקי "מלכות זכרונות ושופרות", בפסוק "זביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם", וזאת מפני שעיקר כוונת אמירתם היא לעורר את רחמי השם יתברך שיסתכל רק על הטוב שבישראל, עד שיזכו כל ישראל למידת השמחה בשלימות, שזה עיקר התשובה, אשר זאת כל עבודתינו בימי ראש השנה הקדושים.

בשבת זוכים כל ישראל למידת היראה

והגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א ביאר (פרי צדיק לר"ה, עמוד פו), שהטעם לכך שכאשר ראש השנה חל בשבת, אין תוקעים בשופר, מפני שתפקידו של השופר הוא להמשיך את מידת היראה על עם ישראל, כמו שנאמר "היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", ובשבת אין צריך להמשיך יראה לעם ישראל, כי בשבת נופל על כל אחד מישראל פחד ויראה, כמו שכתבו חז"ל (ירושלמי דמאי פ"ד ה"א טו), שאפילו עם הארץ נאמן על הדמאי בשבת, מפני שהוא ירא לשקר

ובכן צדיקים יראו וישעחו

בשבת, כי אימת שבת עליו. ולכן אין צריך בשבת לתקוע בשופר, כדי להמשיך את היראה.

נמצא שבין היראה ובין השמחה, מתעוררים בשבת אצל כל אחד מישראל, ומכוחה של השבת, זוכים כל ישראל למידת היראה ולמידת השמחה, ומשום כך אין צריך לתקוע בשופר בראש השנה החל ביום השבת.

סגולה להצלחה בכל השנה

מעשה היה עם הגאון רבי יהודה פתייה זצ"ל, שישב פעם בליל ראש השנה בסעודת היום לבוש בבגדי לבן על גג ביתו, ועל השולחן היתה מנורה גדולה מאירה בנרות גדולים. והנה אחד המסובים דחף בטעות את השולחן ונפלה המנורה וכבו כל הנרות וחשיכה השתררה בחדר. ומכיוון שהיה חושך גדול בגג, כשיצאה הרבנית ומגש דגים בידה נפל המגש והכל נשפך לארץ. וכשקם רבי יהודה לעזור לה להרים את הדגים, הרב החליק מציר הדגים ונפל על הארץ, וכל בגדו הלבן התלכלך. וכשבא לשבת בכסאו ראה שחתול כבר התיישב עליו, ובכל זאת שלט רבי יהודה בעצמו, ולא התעצב ולא כעס כלל, בגמר השנה העיד הרב על עצמו, כי מעולם לא היתה לו שנה טובה ומתוקה כשנה זו. בכל אשר שלח ידו היתה לו הצלחה, ואף היו לו חידושים גדולים ונפלאים בתורה,

ובכן צדיקים יראו וישמחו

כי עיקר הצלחתו של האדם בכל השנה היא, על ידי השמחה, והזהירות מכעס ועצבות בימי ראש השנה.

כיצד אפשר לשמוח בראש השנה שהוא יום הדין

הנה נאמר בנחמיה, שכאשר כל העם בכו ועשו תשובה בימי ראש השנה, אמרו להם נחמיה הנביא ועזרא הנביא, שלא יבכו ולא יצטערו ביום זה אלא ישמחו בו כי הוא יום חג לה', כמו שנאמר (נחמיה ח ט): ויאמר להם נחמיה הוא תרשתה ועזרא הכהן הסופר והלוויים המבינים את העם לכל העם, היום קדוש הוא לה' אלוקיכם אל תתאבלו ואל תבכו.

ויאמר להם, לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים, ושלחו מנות לאין נכון לו, כי קדוש היום לאדונינו, ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם".

כמו כן הטור כתב (סימן תקפ"ג), שסימן טוב לכל השנה, לאכול בליל ראש השנה, כל מיני מאכלים המראים ומסמלים סימן טוב לכל השנה, ולהיות בשמחה בראש השנה, ולא להתעצב כלל ביום זה, ועל ידי כך תעלה לו שנה טובה ומתוקה.

ונשאלת השאלה, כיצד יכול האדם לשמוח בימי ראש השנה הקדושים והנוראים, אשר המה ימי הדין של כל

ובכן צדיקים יראו וישעחו

השנה כולה, והרי מי יזכה ביום דין, ומי ירהיב עוז בנפשו לשוש ולשמוח, כאשר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, ואינו יודע היכן הוא נכתב ומה עלה בדינו.

על ידי ההכנה בחודש אלול יכול לשמוח כראוי בראש השנה

אלא מבאר אב"ד גלאנטע זצ"ל, בעל ה"אור פני יהשע" (פרשת שופטים) שמשום כך נתן לנו הקדוש ברוך הוא את כל חודש אלול, כדי שנתקן בו את מעשינו וכדי שנתכונן בו כראוי, במשך כל החודש כולו בתשובה ומעשים טובים לפני שמגיע יום הדין, וכל זאת כדי שנוכל לקיים את המצווה מדברי קבלה, שהיא לשמוח בראש השנה, כמו שנאמר "ועתה ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם".

כי אם האדם לא יכין את עצמו בתשובה ובקבלה לעתיד, הרי בוודאי שיעמוד בראש השנה באימה ופחד כאשר הוא יודע שדנים אותו ביום זה, ומרוב חטאים ופשעים יהיה נדמה לו שבלי ספק כותבים אותו בספרי מתים חס ושלום, וכיצד יוכל לקיים את הציווי של "ואל תעצבו" ומשום כך נתנו לנו את כל חודש אלול, כדי שהאדם יכין את עצמו כל החודש בתשובה שלימה ובבקשת וסליחה ומחילה כראוי, ועל ידי כך יוכל לשמוח בראש השנה.

ובכן צדיקים יראו וישמחו

ומוסיף עוד בעל האור פני יהשע, שלכן לא מצאנו בגמרא את כל עניין עבודת חודש אלול, וזאת מפני שבדורות הקודמים הם היו אנשים שלמים ועובדי ה' באמת, ומשום כך גם ללא ההכנה של כל חודש אלול בתשובה גדולה, הם היו מוכנים להכנס כראוי לימי ראש השנה הקדושים, אבל לאחר ירידת הדורות, מוכרחים אנו לעשות הכנה גדולה במשך כל חודש אלול, וזאת כדי שנוכל לקיים בראש השנה את ציוי הנביא "כי חדות ה' היא מעוזכם".

וזה ביאור הפסוק (תהילים פא ז) "תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו", שפירושו הוא, שהטעם שצריכים אנו לתקוע בשופר במשך כל חודש אלול, מפני שראש השנה הוא "יום חגיגו", ולכן עלינו להיות בשמחה ביום זה, וכדי לזכות לכך מקדימים אנו לתקוע בשופר ולהתעורר בתשובה כל החודש, כדי שעל ידי כך נזכה להמליך את המלך מתוך שמחה ולקיים בראש השנה "וגילו ברעדה".

ולכן לא ימתין האדם לפשפש במעשיו ולעשות תשובה עד ראש השנה, אלא יעשה תשובה שלימה בחודש אלול, ועל ידי כך יזכה ראש השנה להיות בשמחה וחדווה, מתוך ביטחון בה' יתברך שיוציא ה' לצדק דינו, ועל ידי זה יזכה להכתב לשנה טובה ומתוקה.

השמחה בראש השנה מעורר שמחה במרום וזוכה לשנה מתוקה

וכן כתב הרה"ק רבי מאיר מזיטומיר זיע"א בעל "אור המאיר" (לראש השנה), שראש השנה אינו זמן התשובה והבכיה על חטאיו, כמו שאמר נחמיה (נחמיה ח) לעם כאשר הם בכו ועשו תשובה בראש השנה על עוונותיהם: "אל תתאבלו ואל תבכו כי בוכים כל העם", כי עיקר התשובה היא לפני שיבואו ימי ראש השנה, בכל השלושים יום של חודש אלול, אשר הם ימי רצון, ובימים אלו ימינו פשוטה לקבל שבים, אבל בראש השנה היום קדוש הוא לאדונינו, וצריך להיות בו בשמחה ובחדווה, כמו שכתבו חז"ל שעם ישראל בראש השנה לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ובטוחים בה' שיעשה להם נס.

והטעם שבראש השנה צריך להיות בשמחה גדולה, היא כדי לעורר שמחה במרום על ידי שמחתו, כמו שכתבו חז"ל (מדרש) על הפסוק (תהילים קל) ה' צילך, שכאשר האדם בוכה ומצטער הוא גורם בכיה וצער במרום, וכאשר הוא שמח הוא גורם שמחה גדולה למעלה, וזה פירוש מה שאמר להם נחמיה: "אכלו מעדנים ושתו ממתקים, כי חדות ה' היא מעוזכם", כלומר תדעו ששמחתכם גורמת שמחה במרום, כמו שנאמר "תנו עוז לאלוקים", ולכן על

ובכן צדיקים יראו וישעחו

ידי שתהיו בשמחה בראש השנה תעוררו שמחה גדולה במרום, ועל ידי כך תזכו שיהיה לכם שנה טובה ומתוקה.

איזה דברים לימדו נחמיה ועזרא את עם ישראל בראש השנה

וכן כתב הגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א (פרי צדיק, ראש השנה, סעיף 1), שנחמיה אמר לעם ישראל בראש השנה: "ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם", כלומר, שנחמיה בדבריו הסביר לכל עם ישראל, שהאדם במעשיו, גורם שיהיה כך גם למעלה, כמו שכתב הזוהר הקדוש (פרשת תצוה), שמי ששרוי בעצבות הוא מעורר עצבות ודין למעלה ונותנים לו דין, ומי ששרוי בשמחה הוא מושך עליו שמחה אחרת מלמעלה, והוא זוכה להשפעת החסדים.

ועל פי זה הוא מבאר את הפסוק: "וילכו כל העם לאכול ולשתות, ולשלח מנות, ולעשות שמחה גדולה, כי הבינו דברים", והנה נביא לא מבואר איזה דברים הבינו ישראל, אלא הביאור לכך הוא שעם ישראל הבינו מדברי נחמיה, שהם מעוררים במעשיהם את כל מה שמתרחש למעלה, ולכן אין להם להיות בעצבות, כי העצבות מעוררת דין למעלה במרום, וממשיכה עליהם את מידת הדין, ולכן צריך להזהר ממנה, ובפרט צריך להזהר

ובכן צדיקים יראו וישעחו

מהעצבות בראש השנה, אשר השפעתו והשלכותיו הינם על כל השנה כולה, ומדבריו הם הבינו שעל ידי שהם יהיו בשמחה גדולה, הם יעוררו שמחה גדולה בשמים, אשר על ידה הם יזכו לשנה טובה ומתוקה, ומשום כך מיד אחר כך עשו ישראל שמחה גדולה.

ואפשר עוד לבאר, שעל ידי שהם שמעו דברים אלו מפיי הנביאים, שהם במעשיהם למטה גורמים את כל מה שקורא ומתרחש בעולמות העליונים, ועל ידי מעשיהם בעולם הזה נמשכים ונעשים פעולות כה עצומות בעולמות העליונים, אשר משפיעות ומשליכות על כל היקום כולו, מכך הם הבינו את גדולתם העצומה של נשמותיהם אשר היא משפיעה על מה שנעשה בשמי מרומים, ועל כל העולם כולו, ולכן על ידי כך הם קיבלו שמחה גדולה, כי הבינו את גודל ערכם ואת יקרת מעלתם בשמים, וזה מה שנאמר שהם "הבינו בדברים" שאמרו להם הנביאים, כי הנביאים גילו לעם ישראל את מעלתם וגדולתם העצומה בשמי מרומים, וזה מה שגרם לעם ישראל שמחה עצומה.

כיצד זוכים שתכלה שנה וקללותיה - ותחל שנה וברכותיה

הנה כתבו חז"ל (מגילה לא), שהטעם שעזרא תיקן שכל ישראל יקראו את פרשת כי תבוא, שבה נכתבו הקללות,

ובכן צדיקים יראו וישעחו

בסוף כל שנה ושנה, כדי שתכלה השנה וקללותיה, ותחל שנה וברכותיה.

וביארנו המפרשים, שאין זה נעשה על ידי הקריאה בתורה בלבד, אלא הביאור לכך הוא, שכאשר יתבונן האדם בכל הקללות שנאמרו בפרשת התוכחה, ויתבונן ויראה שהגיעו לו כמה וכמה צרות כמו שנכתב שם, ועל ידי כך יפשפש במעשיו ויעשה תשובה עליהם, ויקבל על עצמו בקבלה גמורה שלעולם לא ישוב עליהם, ועל ידי כך יזכה שאכן תכלה אצלו שנה וקללותיה, ותחל אצלו השנה וברכותיה.

והנה בפרשת כי תבוא נאמר שכל הקללות באים לישראל בעוון שאינם שמחים בעבודת השם יתברך, כמו שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב, ובכך ישנו רמז שעיקר תשובתו של האדם בסוף כל שנה צריכה להיות על מה שלא שמח כראוי בעבודת השם, אשר על כך עיקר הדין בראש השנה כמו שכתבו בעל החתם סופר והתפארת שלמה ועוד, וכאשר ישוב בתשובה על כך, ויקבל על עצמו מעתה לשמוח בעבודתו יתברך, יזכה שתחל אצלו השנה וברכותיה, ויכתב ויחתם לשנה טובה ומתוקה, ולחיים טובים ושלוים.

דווקא כשדנים את ישראל בעומק הדין – הם זוכים לצאת זכאים בדין

כתב בעל האבני נזר זיע"א (ה"ד בשם משמואל), שהטעם שמברכים את ברכת שהחיינו בראש השנה, אף על פי שהוא יום דין, היא על פי מה שכתב הזוהר הקדוש (ה"ג ק) שבראש השנה, הרשעים השייכים לקליפות נכתבים למיתה, וכך גם אצל כל אחד ואחד מישראל כל חלקי הרע נפרדים ממנו, וזאת כדי שלא תחול הברכה על הרע והקליפות, ועל ידי שנפרדים ממנו חלקי הרע, הוא נהיה כלי מוכן לקבל את כל הברכות וההשפעות הטובות, וכל אחד כפי רצונו בראש השנה לסלק את הכוחות הרעים ממנו, כך מסלקים אותם מהשמים, וזה השמחה הגדולה בברכת שהחיינו בראש השנה.

והוסיף עוד בעל האבני נזר זיע"א, שאנו רואים בדברי חז"ל (שבת פט), שלעתיד לבוא דווקא יצחק אבינו הוא אשר יצליח ללמוד זכות על עם ישראל, ולכאורה מדוע לא יצליחו בכך אברהם אבינו אשר מידתו חסד, או יעקב אבינו אשר מידתו רחמים, ואילו יצחק אבינו מידתו גבורה, ומדוע דווקא הוא אשר יצליח ללמוד זכות ולעורר רחמים בדין שיהיה לעתיד לבוא על עם ישראל.

אלא שזאת מפני, שדווקא על ידי יצחק אבינו אשר

ובכן צדיקים יראו וישעחו

מידתו גבורה ודין, מתגלית מעלתם של ישראל, כי דווקא כאשר מסתכלים בעומק הדין על עם ישראל הם זוכים בדינם, כי כאשר מתגלה עומק הדין מתגלית האמת שישראל אינם חפצים לחטוא כלל, ואף על פי שכאשר מסתכלים על עם ישראל בשטחיות נראה שהם חטאו, אבל כאשר מסתכלים עליהם בעומק הדין, מתגלית עומק פנימיותם הטובה, שהם קדושים וטהורים, וכל החטאים שנכשלו בהם היו במקרה בלבד, ואת זאת מגלה דווקא יצחק אבינו שמידתו גבורה ודין, אשר על ידו מסתכלים על ישראל בעומק הדין, ועל ידי כך מתגלית פנימיות לבבם הטהור של כל עם ישראל והם זוכים להגאל.

מה היה עיקר נסיון העקידה

זוהי הטעם שקוראים בראש השנה את מעשה העקידה, כי ממעשה העקידה אנו לומדים את גודל מעלת השמחה במצוות, כי אף על פי שכל אדם היה שומע בקול ה', כאשר היה ה' מצוהו לעקוד את בנו יחידו, אבל הוא היה עושה זאת מתוך עצלות ועצבות, כי היה בוכה ועצוב על מיתת בנו, ולכן היה עושה זאת בעצלתיים ובצער גדול, ועיקר השבח של אברהם אבינו, הוא על כך שעשה את מעשה העקידה בשמחה עצומה ובחשק גדול, ואפילו שהוא היה זקן בן מאה שלשים ושבע הלך בזריזות

ובכן צדיקים יראו וישעחו

ושמחה, וקם בבוקר השכם ללכת לעקוד את יצחק, כמו שנאמר וישכם אברהם בבוקר ומכך למדו חז"ל (פסחים ד) שזריזים מקדימים למצוות. וחבש לבדו את חמורו כמו שכתבו חז"ל על הפסוק ויחבוש את חמורו, וזאת להראות את שמחתו הגדולה בלכתו לקיים את מצוות בוראו, ולכן אנו קוראים זאת בראש השנה, כי מעשה אבות סימן לבנים, ובקריאתנו את מעשה העקידה נתעורר ונלמד מכך לשמוח במעשה המצוות, ולעבוד את הבורא יתברך, מתוך זריזות וחיבה ואהבת השם יתברך.

שמחת המצוות מביאה את האדם לתשובה מאהבה

הנה כתבו חז"ל (רה טז א) שתוקעין כשהם יושבים, וחוזרים ותוקעים כשהם עומדים, כדי לערבב השטן, ופירש רש"י, שעל ידי כך היצר הרע לא יקטר על ישראל, כי כשיראה שישראל מחבבים את המצוות מסתמים דבריו, והקשו המפרשים, מדוע דווקא על ידי חיבוב המצוות השטן אינו יכול לקטר על ישראל, ומבאר בעל הפלאה, שמעיקר הדין יוצאים בתקיעות לפני מוסף וכשרואה השטן שמוסיפים לתקוע בתפילת מוסף רק מתוך שישראל מחבבים את המצוות, והם עושים את המצוות של מתוך שמחה ואהבה, והשופר הוא מעורר התעוררות של

ובכן צדיקים יראו וישעחו

תשובה, ולכן הוא מפחד שעל ידי תקיעת השופר אשר עורר אותם לתשובה, יעשו ישראל תשובה מאהבה, ועל ידי כך כל עוונותיהם יתהפכו לזכויות, כמו שכתבו חז"ל (יומא פו ב), ועל ידי כך ככל שהוא ירבה לספר את חטאיהם במרום, ולקטרג עליהם, כך ירבו יותר זכויותיהם, ולכן מסתתמים דבריו ומפסיק לקטרג עליהם.

כל מגמתו של היצר להביא את האדם לראש ועצבות

תירוץ נפלא לכך כתב בעל השם משמואל זיע"א, כי הנה כתב האריז"ל שכאשר היצר הרע מזכיר את עוונות האדם בשמים ומקטרג על האדם, בקטרוגו הוא מעורר אצל האדם בכיה והתעוררות של תשובה למטה, כי האדם חש ומרגיש זאת, כמו שכתבו חז"ל שאם הוא לא חזי מזליה חזי, ונשמתו של האדם מרגישה זאת, וכאשר מקטרגים על האדם במרום הוא מתעורר בתשובה ובבכיה וחרטה מעומק ליבו על כל חטאיו. והיצר הרע יודע את כל זאת, ואף על פי כן אינו מפחד מתשובתו ובכיותו של האדם, אלא הוא ממשיך לקטרג על האדם, כי הוא מקווה שכאשר האדם יזכר מכל עוונותיו, ויבכה ויעשה תשובה עליהם הוא יפול על ידי כך לעצבות ומרה שחורה, בזכרו את כל עוונותיו וחטאיו הרבים והעצומים, ועל ידי כך הוא

ובכך צדיקים יראו וישעחו

יבוא לידי יאוש ועצבות, ויחדול לגמרי מכל עבודתו את השם, ואף אם ימשיך ללמוד תורה ולקיים את מצוותיה, יהא זאת ללא יראה ואהבה כראוי, אלא יעבוד את קונו כמצוות אנשים מלומדה בלבד, מתוך עצבות ויאוש, ללא שמחה וחיות בעבודת השם כראוי, ובכך יצליח קטרוגו של היצר להפיל את האדם לגמרי.

אבל כאשר הוא שרואה שלאחר התקיעות הראשונות, כל ישראל ניגשים לתקוע שוב תקיעות נוספות משום חיבוב מצוה בלבד, ובכך הם מראים שגם לאחר תשובתם ובכיתתם, אינם מתייאשים כלל מעבודת השם, אלא הם עושים תשובה, ומתחילים שוב בהתחדשות לעבדו יתברך, בשמחה ובטוב לבב ובחיבוב מצוה, על ידי כך שוב היצר הרע אינו רוצה לקטרג עוד עליהם, כי הוא רואה שזה מביא אותם רק לתשובה ובכיה, ואינם נופלים לעצבות ויאוש מכך, אלא הם ממשיכים לעבוד את בוראם בשמחה ובחיות, ולכן מסתמים דבריו, והוא מפסיק לקטרג עליהם.

ואפשר לבאר זאת, על פי המובא בספר המידות (שמחה כד), "על ידי שמחה של מצוה, הקדוש ברוך הוא מסוכך עליו", והנה כתבו חז"ל (ראש השנה טז), שהשם יתברך דן את ישראל על פי מעשיהם באותו שעה, כמו שנאמר "וישמע

ובכן צדיקים יראו וישעחו

אלוקים אל קול הנער באשר הוא שם", ומפני כך כאשר ישראל תוקעים פעם אחת כשהם יושבים, ותוקעים שוב פעם נוספת כשהם עומדים, רק משום חיבוב מצוה, ובכך הם מראים שהם מחבבים את המצוות ושמחים במצוות שופר, על ידי כך הקדוש ברוך הוא מסוכך עליהם ומגין בעדם, ואי אפשר לקטרג עליהם, ולכן על ידי כך נסתתמים דבריו של השטן, ואינו יכול לקטרג עליהם.

המלכת השם יתברך - על ידי קבלת כל מה שעובר עליו בשמחה

כתב בעל השם משמואל (לר"ה), שבראש השנה צריך להמליך את השם, וזאת על ידי שהאדם מאמין שכל מה שעובר עליו וכל מה שמתרחש עימו הוא תמיד רק לטובתו, ועל ידי שהוא מסלק את שכלו ומאמין באמונה שלימה שכל מה שעובר עליו הוא תמיד רק לטובה, הוא מעורר את הרחמים העליונים שהשם יתברך יאהב את עם ישראל למעלה מטעם ודעת, ועל ידי כך נמתקים כל הדינים.

וכן כתב רבי נחמן מברסלב זיע"א, (ליקו"מ ה' ד), שעיקר המלכת השם יתברך היא, על ידי שהאדם ידע ויאמין שכל מה שעובר עליו ומתרחש עימו הוא רק לטובתו, ואף כל הצרות והדינים העוברים עליו הם תמיד אך ורק

ובכן צדיקים יראו וישעחו

לטובתו, מפני אהבתו הגדולה של השם יתברך אליו, כמו שכתוב (משלי א) את אשר יאהב ה' יוכיח, ולכן יודה להשם יתברך על הכל, בשמחה ובלב שלם. ועל ידי כך האדם ממליך את השם יתברך בשלימות, והוא גורם בכך לעליית המלכות מבין הקליפות, כמו שיהיה בשלימות לעתיד לבוא.

וכתב עוד רבי נחמן מברסלב זיע"א (ליקו"מ ה), שאמונה זאת שכל מה שעובר על האדם הוא תמיד רק לטובתו, מקבלים ישראל בשלימות, על ידי תקיעות השופר בראש השנה, אשר הם מסירים מהלב את כל העקמימות והעצבות, ומשפיעים לאדם שמחה גדולה ואמונה שלימה. (כמבואר בלקוטי הלכות, הודאה ו עא).

וכן כתב הגאון רבי שלמה קלוגר בעל המשך חכמה זיע"א, בספרו "חכמת שלמה", שסגולה גדולה לומר בבוקר של יום ראש השנה לאחר תפילת שחרית, "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, גם זו לטובה. ועל ידי שמאמין בכך ואומר זאת בפה מלא, יזכה שימתקו מעליו כל הדינים, ויכתב ויחתם לשנה טובה ומתוקה.

וכתב הבן איש חי זיע"א (פרשת נצבים), שבתקיעות שופר מרומז שלא יפול האדם ברוחו, ולא ישבר ליבו בראותו את כל הצרות והיסורים העוברים עליו, וזה מרומז

ובכן צדיקים יראו וישעחו

בתקיעה שתוקעים אחר התרועה, לרמז לאדם שגם לאחר התרועה, אשר היא מרמזת, על הצער והיסורים העוברים על האדם, כמו שכתבו חז"ל שהתרועה היא "גנוחי גנח", כלומר שהיא כמו קול של גניחות, שזה מרמז על היסורים, אבל לאחריה תוקעים עוד תקיעה, שהיא מרמזת על שמחה, ובכך ישנו רמז לאדם שידע, שלאחר כל היסורים והצרות העוברים על האדם, יבואו לו ימי טובה ושמחה, ומשום כך אף אם עובר עליו כל מיני צרות ויסורים, לא יתייאש לעולם מהרחמים, אלא יאמין שיזכה בעתיד לחסד ורחמים, כי סוף הכבוד לבוא.

(עיי"ש עוד).

בשמך יגילון כל היום

כתב רבי נחמן מברסלב זיע"א (שיחות הר"ן כא) שבראש השנה, צריך לבכות הרבה בתפילתו, ולהיות בבחינת "נער הבוכה", כתינוק הבוכה לפני אביו, על כל נגעי ליבו וכל מכאוביו שהוא יודע בעצמו.

וכתב רבי נחמן מברסלב (ליקו"מ קעה), שהבכיה בראש השנה צריכה להיות "בכיה מתוך שמחה", וזה מרומז בפסוק **ב'שמך יגילון כל היום ראשי תיבות בכיה**, ועיקר מעלת הבכיה כשהיא באה על ידי שמחה בהשם, כי מרוב שמחתו הגדולה שהוא שמח בהשם יתברך, הוא מתחרט

| ובכן צדיקים יראו וישעחו |

על כל מה שמרד וחטא נגד אביו בימים הקודמים, עד שהוא מתעורר לבכיה וחרטה עצומה על כל חטאיו הרבים, על ידי שמחתו הגדולה, וזה נקרא "תשובה מאהבה" ולכן יכול כל אחד לזכות בראש השנה.

והתשובה בראש השנה היא כבן המלך, אשר אביו מחכה לו שנים רבות שיחזור מהשביה, וכאשר בן המלך חוזר מהשביה, ובא אל אביו המלך, הוא שש ושמה מאד בשמחה גדולה, בשובו אל אביו אוהבו, ושש במחיצתו, ומתרפק על אהבתו, ובוכה מתוך שמחה גדולה, על זכייתו הגדולה להפגש עם אביו, ועל ריחוקו שנים כה רבות מקירבת אביו המלך.

ועיקר חטאו של האדם הוא, על כך שאינו מבין ואינו מתבונן בגודל אהבת אביו אליו, ולכן אינו שמח עם אביו המלך, ויום ראש השנה, אשר בו אדם הראשון עשה תשובה וקיבל השם יתברך את תשובתו, הוא היום המסוגל לזכות להרגיש את השמחה בהשם, ואת גודל אהבת השם יתברך אלינו, ולכן הבכיה של האדם בראש השנה היא כבן השב לאביו, ובוכה מתוך שמחה, על ריחוקו מאביו שנים כה רבות, ומתוך שמחה גדולה שזכה לשוב לארמון המלוכה, להתענג על אהבת השם, ולהתרפק על חיקו של אביו המלך.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

וכן כתב החתם סופר זיע"א (דרשות חתם סופר - עמוד שנו), שאף על פי שיום ראש השנה הוא יום נורא אשר הוא יום דין ומשפט על כל יצורי תבל, אבל אינו יום של עצבות, ואדרבה צריך להיות בו בחזויות לב של תשובה, ואהבה ודביקות, ולבכות בו בכיה מתוך שמחה, כמו שנאמר "היטיבו נגן בתרועה", ואף הבכיה בו צריכה להיות מתוך שמחה כמו שנאמר "בשמך יגילון כל היום" ר"ת בכיה.

אבל עצבות ושיברון לא יזכר ולא יפקד בראש השנה, כי העצבות היא מצד הקליפות והדין מסטרא דדינא, ורק בערב ראש השנה יעורר לב נשבר על חטאיו בבכיה ואנחה על כל חטא ופשע. עכ"ד

והוסיף החתם סופר, שהתפילה בראש השנה צריכה להיות בעוז וחדוה, ולא מתוך כעס ושיברון לב, וזה הטעם שחנה לא התפללה בראש השנה לזכות לזרע של קיימא, עד שפייסה אלקנה בדבריו, כי בתחילה היתה שרויה בעצבות מכך שלא זכתה עדיין להפקד בבנים, והיא ידעה שהתפילה מתוך עצבות לא תתקבל במרום ולא תועיל לה, אבל לאחר שהתפייסה מדבריו של אלקנה שאמר לה "למה תבכי ואנכי טוב לך מעשרה בנים" מיד "ותקם להתפלל" מתוך שמחה וחדוה, ואכן התקבלה תפילתה במרום, וזכתה להפקד ביום ראש השנה כמו שכתבו חז"ל.

ובכן צדיקים יראו וישעחו

וכן כתב המגיד מקוזניץ זיע"א (עבודת ישראל), שהתשובה בראש השנה צריכה להיות בשמחה ובביטחון על חסד הבורא ברוך הוא, כי בוודאי לא יטוש ה' עמו, ואפשר לומר שזה הטעם שלא נופלים על פניהם בערב ראש השנה, כדי להראות את שמחתינו שאיננו צריכים ליפול על פנינו, אלא לעמוד בשמחה לפני המקום. עכ"ד

השמחה שהמתיקה את כל הדינים בראש השנה

מעשה היה אצל הבעל שם טוב זיע"א, אשר פעם אחת לפני התקיעות בראש השנה נכנס לחדרו ולא יצא ממנו זמן רב. התלמידים הבינו שהבעל שם טוב מתמהמה בחדרו מפני שהוא רוצה להמתיק את כל הדינים והגזרות הקשות של כל השנה החדשה, ומשום כך אינו יוצא לתקיעת שופר, ולכן אף הם התעצמו בכונות קדושות ויחודים בנסותם להמתיק ולבטל את כל הדינים, ואף על פי כן עבר עוד זמן רב - והבעל שם טוב עדין לא יצא מחדרו. והנה הזדמן לבית המדרש יהודי אחד אשר היה חסר דעת, וכאשר הוא ראה את כלם שרויים ביראה ופחד נורא כשחרדת יום הדין שורה על פניהם, לא הבין את פשר הדבר והחליט לשמחם, והלך והתחפש לדב, וכך הוא נכנס לבית המדרש כשהוא מחפש לדב, והחל

ובכן צדיקים יראו וישעחו

לעשות כל מיני הברות משנות כקול הדב, ברצותו לשמח ולהרנין את כל המתפללים, וכאשר ראו אותו המתפללים, בת שחוק קלה עלתה על פניהם למראה אותו שוטף אשר לא מצא יום אחר להתחפש בו.

והנה באותו רגע דלתו של הבעל שם טוב נפתחה, והוא יצא מחדרו לתקע בשופר. לאחר התפלה הסביר הבעל שם טוב לתלמידיו את פשר שהותו הארצה בחדרו לפני תקיעת שופר, ואמר להם שהוא אכן ראה גזרות קשות המרחפות על שונאיהם של ישראל באותה שנה, ומשום כך הוא נסה בכל כחו להתעצם בתפלות ויחודים שעה ארצה ולא עלתה בידו להמתיק ולבטל את הדינים הקשים מעל עם ישראל, אבל כאשר נכנס אותו שוטף לבית המדרש, ואתם העליתם בת שחוק על פניכם והייתם בשמחה, אפלו שהייתה זאת רק שמחה חיצונית וקלה בלבד - מיד נמתקו כל הדינים, כי בשמחה זאת פעלתם בשמי מרומים מה שלא הצלחתי לפעל בכל התפלות והיחודים במשך שעה ארצה, כי גדול ועצום כחה הנורא של השמחה להמתיק ולבטל את כל הדינים והגזרות הקשות. (נתיבות שלום)

לסיכום:

התורה הקדושה ציוותה אותנו להיות בשמחה בראש השנה, וזאת מפני שהוא חג, אשר נאמר עליו הציווי בתורה "ושמחת בחגיך, וכך פסקו רוב הראשונים, וכן נפסק בשולחן ערוך, ולכן אף שראש השנה הוא יום הדין ויש לעשות בו תשובה, ולהתפלל בו בכוונה עצומה מתוך שברון לב, ולבכות בו הרבה, כי כל השנה כולה וכל מאורעותיה תלויים ועומדים, בתפילות הקדושות שמתפללים בימים אלו, אף על פי כן ציוותה אותנו התורה לשמוח בו.

וישנם כמה טעמים נפלאים, לשמחה הגדולה השורה במרום בימי ראש השנה הקדושים.

א. בשורש הבריאה, זה היום השמח ביותר כי בו נשלמו כל מעשה שמים וארץ, ושמחה זו מתחדשת בכל שנה ביום זה.

ב. בשורש הבריאה, ביום זה היה אדם הראשון קודם החטא, ולפני שהוא התקלל בקללת העצבות של "בעצבון תאכלנה", וההארה זו מתעוררת ומתחדשת בכל שנה בראש השנה, ולכן זה היום השמח ביותר.

ג. בשורש הבריאה, כי בכל שנה בראש השנה נברא

ובכן צדיקים יראו וישעחו

כל העולם מחדש, ובשעה זו מתגלה שכל הבריאה לא נבראה אלא בשביל ישראל, ועל ידי כך מתגלית מעלתם הגדולה של ישראל. (הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב).

והנה ישנם כמה טעמים נפלאים, לחיובה ומעלתה העצומה של השמחה בימי ראש השנה הקדושים

- א. צריך לשמוח בו מתוך ביטחון בה' יתברך שבוודאי יעשה לנו נס ויוציא לאור משפטינו ונזכה בדין. (ירושלמי)
- ב. צריך לשמוח בו כדי לקיים את מצוות "ושמחת בחגיך" שהיא חיוב דאורייתא. (שולחן ערוך)
- ג. צריך לשמוח בו בקיום מצוות תקיעת שופר שהיא מצווה דאורייתא, והיא עיקר מצוות היום. (תפארת שלמה)
- ד. צריך לשמוח בו בקבלת עול מלכותו יתברך מחדש, שהיא עיקר עבודת היום. (חתם סופר)
- ה. צריך לשמוח בו בקיום מצוות התשובה שהיא מצווה דאורייתא, והיא עיקר עבודת היום. (תפארת שלמה וחתם סופר)
- ו. צריך לשמוח בו בהתחדשות מלכותו יתברך בכל הבריאה ביום זה. (חתם סופר)

| ובכן צדיקים יראו וישעחו |

ז. צריך לשמוח בו בהתחדשות הברית בין עם ישראל לקדוש ברוך הוא שישנה ביום זה. (נתיבות שלום)

ח. צריך לשמוח ביראת ה' שזוכים בו, שהיא מצוה דאורייתא. (תפארת שלמה)

ט. צריך לשמוח בו כדי לתקן חטא אדם הראשון אשר היה בראש השנה שעיקרו פגם העצבות. (ליקוטי הלכות)

י. צריך לשמוח בראש השנה, ולהתפלל בו, כבן השב לאביו, ושמח בשובו, ושש במחיצתו, ומתרפק על אהבתו, ובוכה מתוך שמחה גדולה, על זכייתו הגדולה להפגש עם אביו.

(ליקוטי מוהר"י)

והנה על ידי השמחה מתוך ביטחון בחסדי השם יתברך בימי ראש השנה הקדושים, זוכה האדם לדברים עצומים.

א. כששמח במלכות ה' שמתחדשת בו, זוכה בדינו. (שפת אמת)

ב. כששמח בשמחת החג משום שכך צייתה תורה, זוכה בדינו. (מצודת דוד)

ג. כששמח מתוך ביטחון בה' שיקבל את תשובתו, ויוציא לצדק דינו, זוכה בדינו. (ירושלמי)

ובכן צדיקים יראו וישמחו

ד. כששמח בהתעוררות התשובה הבאה ממרום ביום זה, תשובתו מתקבלת. (חתם סופר)

ה. השמחה בו, היא סימן טוב לכל השנה. (טור בית יוסף)
כששמח בו, מעורר שמחה במרום וזוכה לשנה טובה. (אור המאיר)

ו. כאשר האדם שמח בראש השנה, בקבלת עול מלכותו יתברך, מתוך שמחה וטוב לבב, הוא מעלה ומתקן את כל המצוות של השנה הקודמת שלא עשאו בשמחה. (תפארת שלמה)

ז. כששמח בו בקבלת עול מלכותו יתברך מתוך שמחה, יזכה לשמחה בתורה ובמצוות במשך כל השנה הבאה. (חתם סופר)

ח. על ידי ששמח בו בקבלת עול מלכותו יתברך מתוך שמחה, מובטח לו שיזכה להכתב לחיים טובים ולשלום, ויזכה לשנה טובה ומתוקה. (חתם סופר)

ט. כששמח בו הוא עושה כלי לקבל את כל השפע שיורד בו לכל השנה כולה. (המגיד מקוזניץ)

וישנם כמה טעמים למעלת העבודה על מידת
השמחה בתורה ומצוותיה, בימי ראש השנה
הקדושים.

א. ביום זה שבו נברא העולם שורה שמחה גדולה במרום
כמו שכתבו חז"ל (מגילה י), ושמחה זו מתחדשת בכל שנה,
ומפני כך יום זה מסוגל לעבודת השמחה.

ב. ביום זה עדיין לא ירדה קליפת העצבות לעולם, על
ידי חטא אכילת עץ הדעת, וקללת "בעצבון תאכלנה"
שהשתלשלה בעקבותיה, ומשום כך שורה בו שמחה
גדולה ועצומה כמו שהיה בראשית הבריאה.

ג. ביום זה יורדת הארת תשובה ממרום, שעיקרה היא
לצאת ממידת העצבות, ולזכות לשמחה בעבודת השם.

(ליקוה"ל)

ד. ביום זה מתחדשת מלכות השם יתברך בעולם, שהוא
התחדשות השמחה בעבודת השם יתברך.

ה. עם ישראל הם העם הנבחר, אשר בשבילם נברא כל
העולם, ובראש השנה שבו נברא העולם מבכל שנה
מחדש, מתגלית גדולתם של ישראל מחדש, ולכן שורה
בו שמחה גדולה, והוא מסוגל ביותר לזכות בו למידת
השמחה. (קדושת לוי)

ובכן צדיקים יראו וישמחו

וישנם כמה נתיבות דרכים כיצד לזכות לשמחה בראש השנה

א. על ידי היראה והתשובה זוכים לשמחה, כי היראה ממושיכה שמחה במרום, ומכך משתלשלת שמחה גדולה למטה. (רבי צדוק מלובלין)

ב. על ידי הביטחון בחסדי השם יתברך, שיוציא לצדק ד'נו. (משנה ברורה)

ג. על ידי שיתבונן במעלת השמחה, ובפרט בראש השנה, אשר היא גורמת להשפעת חסדים וברכה לכל השנה כולה. (רבי צדוק מלובלין)

ד. על ידי שמקדים את עבודת התשובה והיראה באלול, זוכה לשמחה בראש השנה. (אור פני יהשע)

יהי רצון שנזכה לקדושת ימי ראש השנה הקדושים, ונזכה להכתב ולהחתם בספרם של צדיקים אמיתיים. אמן.

